

REFERENDUMUL NAȚIONAL
privind revizuirea
CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI

– 19 octombrie 2003 –

REGIA AUTONOMĂ
MONITORUL OFICIAL
București, 2003

ISBN 973-567-414-9

Editor: Regia Autonomă „Monitorul Oficial“, București

Bun de tipar: 24 septembrie 2003. Apărut: 2003

Tipografia „Monitorul Oficial“, București, str. Izvor nr. 2-4,
Palatul Parlamentului, sectorul 5

E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

**Referendumul național
privind revizuirea Constituției României
– 19 octombrie 2003 –**

– **Legea nr. 375/2003** pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 669/22.09.2003*)

– **Legea nr. 3/2000** privind organizarea și desfășurarea referendumului (*M. Of. nr. 84/24.02.2000*)

– **Legea de revizuire a Constituției României** (*M. Of. nr. 669/22.09.2003*)

– **Constituția României – 1991** (*M. Of. nr. 233/21.11.1991*)

– **Legea nr. 68/1992** pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului (*extras – M. Of. nr. 164/16.07.1992*)

– **Hotărârea Guvernului României nr. 1.100/2003** privind aducerea la cunoștință publică a datei la care va avea loc referendumul național privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 672/23.09.2003*)

– **Hotărârea Guvernului României nr. 1.101/2003** privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 672/23.09.2003*)

– **Hotărârea Guvernului României nr. 1.102/2003** privind stabilirea măsurilor pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 672/23.09.2003*)

– **Hotărârea Guvernului României nr. 1.103/2003** privind stabilirea modelelor buletinului de vot, proceselor-verbale, listelor electorale speciale și suplimentare și ștampilelor pentru referendumul național privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 673/23.09.2003*)

– **Hotărârea Guvernului României nr. 1.104/2003** privind cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției (*M. Of. nr. 674/24.09.2003*)

LEGEA nr. 375

din 22 septembrie 2003

pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției

Publicată în M. Of. nr. 669 din 22 septembrie 2003

Art. 1. – (1) Cetățenii României sunt chemați să-și exprime voința prin vot în cadrul referendumului național cu privire la revizuirea Constituției în ultima duminică a perioadei de 30 de zile de la data adoptării propunerii de revizuire, prevăzută la art. 147 alin. (3) din Constituție.

(2) Data referendumului național se aduce la cunoștință publică de către Guvern, în cel mult 3 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, prin Monitorul Oficial al României, Partea I, și prin presă, radio și televiziune.

Art. 2. – (1) Persoanele care au dreptul să participe la referendumul național privind revizuirea Constituției, modul de desfășurare a campaniei pentru referendum, organizarea și desfășurarea acestuia, organizarea și atribuțiile birourilor electorale, faptele care constituie contravenții și infracțiuni, precum și modul de constatare și sancționare a acestora sunt cele stabilite la art. 4, art. 7 alin. (1), precum și în cap. IV, V și VI din Legea nr. 3/2000.

(2) Rezultatul referendumului național se stabilește în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (2) și ale art. 7 alin. (2) din Legea nr. 3/2000.

Art. 3. – Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției se suportă din bugetul de stat pe anul 2003.

LEGEA nr. 3

din 22 februarie 2000

privind organizarea și desfășurarea referendumului

Publicată în M. Of. nr. 84 din 24 februarie 2000

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — În România suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative și prin referendum.

Art. 2. — (1) *Referendumul național* constituie forma și mijlocul de consultare directă și de exprimare a voinței suverane a poporului român cu privire la:

- a) revizuirea Constituției;
- b) demiterea Președintelui României;
- c) probleme de interes național.

(2) În condițiile prezentei legi se poate organiza și desfășura și referendum local asupra unor probleme de interes deosebit pentru unitățile administrativ-teritoriale.

(3) În cadrul referendumului populația poate fi consultată cu privire la una sau la mai multe probleme, precum și cu privire la o problemă de interes național și o problemă de interes local, pe buletine de vot separate.

Art. 3. — Problemele care, potrivit art. 148 din Constituție, nu pot fi supuse revizuirii nu pot face obiectul referendumului.

Art. 4. — Au dreptul de a participa la referendum toți cetățenii români care au împlinit vârsta de 18 ani până în ziua referendumului inclusiv, cu excepția debilizilor sau a alienaților mintal puși sub interdicție, precum și a persoanelor condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă la pierderea drepturilor electorale.

Art. 5. — (1) Referendumul național și referendumul local se organizează și se desfășoară potrivit prevederilor prezentei legi.

(2) Referendumul este valabil dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

CAPITOLUL II

Organizarea referendumului național

SECȚIUNEA 1

Referendumul privind revizuirea Constituției

Art. 6. – (1) Inițiativa și procedura revizuirii Constituției sunt supuse normelor prevăzute la art. 146 și 147 din Constituție, iar organizarea și desfășurarea referendumului se stabilesc prin lege.

(2) Organizarea și desfășurarea referendumului cu privire la revizuirea Constituției, precum și rezultatul acestuia sunt obligatorii.

Art. 7. – (1) Cetățenii care participă la referendum au dreptul să se pronunțe prin „DA“ sau „NU“ la următoarea întrebare înscrisă pe buletinul de vot: „Sunteți de acord cu legea de revizuire a Constituției României în forma aprobată de Parlament?“

(2) Rezultatul referendumului se stabilește în funcție de majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară, astfel:

	Cifre absolute	Procente
a) Numărul persoanelor înscrise în listele pentru referendum		
b) Numărul participanților		
c) Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA“		
d) Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU“		
e) Numărul voturilor nule		

SECȚIUNEA a 2-a

Referendumul privind demiterea Președintelui României

Art. 8. – Referendumul pentru demiterea Președintelui României este obligatoriu și se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, în condițiile prevăzute la art. 95 din Constituție.

Art. 9. – Cetățenii care participă la referendum au dreptul să se pronunțe prin „DA“ sau „NU“ la următoarea întrebare înscrisă pe buletinul de vot: „Sunteți de acord cu demiterea Președintelui României?“

Art. 10. – Demiterea Președintelui României este aprobată, dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscrși în listele electorale.

SECȚIUNEA a 3-a

Referendumul cu privire la probleme de interes național

Art. 11. – (1) Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să își exprime voința prin referendum cu privire la probleme de interes național.

(2) Problemele care se supun referendumului și data desfășurării acestuia se stabilesc de Președintele României, prin decret.

(3) Punctul de vedere al Parlamentului asupra referendumului inițiat de Președintele României urmează să fie exprimat, printr-o hotărâre adoptată în ședința comună a celor două Camere, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

Art. 12. – (1) Sunt considerate *probleme de interes național* în sensul art. 11:

A. Adoptarea unor măsuri privind reforma și strategia economică a țării

B. Adoptarea unor decizii politice deosebite cu privire la:

- a) regimul general al proprietății publice și private;
- b) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- c) organizarea generală a învățământului;
- d) structura sistemului național de apărare, organizarea armatei, participarea forțelor armate la unele operațiuni internaționale;
- e) încheierea, semnarea sau ratificarea unor acte internaționale pe durată nedeterminată sau pe o perioadă mai mare de 10 ani;

f) integrarea României în structurile europene și euro-atlantice;

g) regimul general al cultelor.

(2) Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin „DA“ sau „NU“ asupra problemei supuse referendumului, decizând cu majoritatea voturilor valabil exprimate la nivelul țării.

CAPITOLUL III

Referendumul local

Art. 13. – (1) Problemele de interes deosebit din unitățile administrativ-teritoriale și subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor pot fi supuse, în condițiile prezentei legi, aprobării locuitorilor, prin referendum local.

(2) Referendumul local se poate organiza în toate satele și localitățile componente ale comunei sau orașului ori numai în unele dintre acestea. În cazul referendumului la nivel județean, acesta se poate desfășura în toate comunele și orașele din județ ori numai în unele dintre acestea, care sunt direct interesate.

(3) Proiectele de lege sau propunerile legislative privind modificarea limitelor teritoriale ale comunelor, orașelor și județelor se înaintează Parlamentului spre adoptare numai după consultarea prealabilă a cetățenilor din unitățile administrativ-teritoriale respective, prin referendum. În acest caz organizarea referendumului este obligatorie.

Art. 14. – (1) Problemele supuse referendumului local se stabilesc de consiliile locale sau județene, după caz, la propunerea primarului, respectiv a președintelui consiliului județean.

(2) Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin „DA“ sau „NU“ asupra problemei supuse referendumului, decizând cu majoritatea voturilor valabil exprimate la nivelul unității administrativ-teritoriale respective.

CAPITOLUL IV

Dispoziții comune cu privire la desfășurarea referendumului

Art. 15. – (1) Obiectul și data referendumului național se stabilesc după cum urmează:

a) prin lege, în cazul referendumului privind revizuirea Constituției, cu respectarea art. 147 alin. (3) din Constituție;

b) prin hotărâre a Parlamentului, în cazul referendumului privind demiterea Președintelui României, cu respectarea art. 95 alin. (3) din Constituție;

c) prin decret al Președintelui României, în cazul referendumului cu privire la probleme de interes național.

(2) Aducerea la cunoștință publică a datei referendumului național se face prin Monitorul Oficial al României, Partea I, și prin presă, radio și televiziune.

Art. 16. – (1) Obiectul și data referendumului local se stabilesc și se aduc la cunoștință publică cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua desfășurării acestuia.

(2) Referendumul local se poate organiza într-o singură zi, care poate fi numai duminică.

(3) Aducerea la cunoștință publică a datei referendumului local se face prin orice mijloace de informare în masă.

Art. 17. – (1) Operațiunile pentru desfășurarea referendumului au loc în circumscripțiile electorale și la secțiile de votare, organizate potrivit prevederilor Legii nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, respectiv ale Legii nr. 70/1991 privind alegerile locale, republicată, cu modificările ulterioare, pe baza copiilor de pe listele electorale permanente, a listelor electorale speciale și a celorlalte liste electorale prevăzute de lege.

(2) Reactualizarea listelor electorale permanente se face de către primari, potrivit prevederilor Legii nr. 68/1992, respectiv ale Legii nr. 70/1991, republicată, cu modificările ulterioare, în termen de cel mult 5 zile de la data stabilirii zilei referendumului.

Art. 18. – Afișarea listelor electorale, dacă legea prevede o asemenea operațiune, delimitarea, numerotarea și aducerea la cunoștință publică a secțiilor de votare și a localurilor de vot se fac potrivit prevederilor Legii nr. 68/1992 și ale Legii nr. 70/1991, republicată, cu modificările ulterioare, în cel mult 48 de ore de la îndeplinirea termenului prevăzut la art. 17 alin. (2).

Art. 19. – (1) Cetățenii au dreptul să verifice înscrierea în listele electorale. Întâmpinările împotriva omisiunilor, înscrierilor greșite și oricăror erori din liste se fac la autoritățile publice care au întocmit listele, acestea fiind obligate să se pronunțe pe loc sau în cel mult 24 de ore de la înregistrare.

(2) Contestațiile îndreptate împotriva dispozițiilor luate de autoritățile publice prevăzute la alin. (1) se soluționează în cel mult 48 de ore de judecătoria în a cărei rază teritorială domiciliază participantul la referendum sau, în cazul

celor înscrși în listele suplimentare, de către judecătoria în a cărei rază teritorială se află biroul electoral al secției de votare care a întocmit lista. Hotărârea judecătorească este irevocabilă și executorie; ea se comunică persoanelor interesate în cel mult 24 de ore de la pronunțare.

Art. 20. — (1) Cetățenii care locuiesc în altă localitate decât cea în care își au domiciliul pot solicita primarului din acea localitate înscrierea lor în liste electorale suplimentare. Cu 3 zile înainte de data referendumului nu se mai pot face înscrieri în aceste liste.

(2) Organul care întocmește listele electorale prevăzute la alin. (1) este obligat să ceară primăriei localității de domiciliu radierea persoanelor în cauză de pe listele electorale ale acelei localități.

Art. 21. — Cetățeanul care, în ziua referendumului național, se află într-o altă localitate decât cea în care este înscris în lista electorală poate să își exercite dreptul de vot în localitatea respectivă, la orice secție de votare, urmând a fi înscris într-o listă suplimentară de către președintele biroului electoral al secției de votare, pe baza actului de identitate sau a adeverinței care ține loc de act de identitate.

Art. 22. — (1) Autoritățile publice care au întocmit listele electorale le vor înainta birourilor electorale ale secțiilor de votare cu două zile înainte de data desfășurării referendumului.

(2) Orice modificare ulterioară se comunică de îndată birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Art. 23. — Pentru organizarea și desfășurarea referendumului, în termen de 5 zile de la data stabilirii zilei referendumului se înființează, după caz: Biroul Electoral Central, birouri electorale de circumscripție, precum și birouri electorale ale secțiilor de votare.

Art. 24. — (1) Biroul Electoral Central este alcătuit din 7 judecători ai Curții Supreme de Justiție, dintre care unul va îndeplini funcția de președinte, precum și din câte un delegat al fiecărui partid politic reprezentat în Parlament.

(2) Desemnarea celor 7 judecători se va face în cel mult 3 zile de la data stabilirii zilei referendumului de către președintele Curții Supreme de Justiție, prin tragere la sorți, de pe o listă cuprinzând toți judecătorii în exercițiu ai Curții.

(3) Președintele Biroului Electoral Central este ales prin vot secret de către membrii acestuia în cel mult 24 de ore de la desemnare.

Art. 25. – (1) Biroul Electoral Central veghează la reactualizarea listelor electorale permanente, la întocmirea copiilor de pe acestea și la transmiterea lor la birourile electorale ale secțiilor de votare, supraveghează corecta desfășurare a referendumului, centralizează la nivel național rezultatele acestuia, pe care le înaintează Curții Constituționale.

(2) Biroul Electoral Central soluționează contestațiile care îi sunt adresate, cu excepția celor care sunt date în competența altor birouri electorale sau a instanțelor judecătorești.

(3) În cazul în care constată o fraudă electorală la o secție de votare sau într-o circumscripție electorală, Biroul Electoral Central dispune anularea rezultatelor referendumului în cadrul acelei secții de votare sau, după caz, în cadrul circumscripției electorale respective.

(4) Biroul Electoral Central acreditează și retrage acreditarea reprezentanților mijloacelor de comunicare în masă.

Art. 26. – (1) Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, ale comunelor, orașelor și municipiilor, precum și birourile electorale ale secțiilor de votare se compun dintr-un președinte și cel mult 6 delegați ai partidelor politice reprezentate în Parlament, în cazul referendumului național, sau ai partidelor politice reprezentate în consiliul local sau județean, în cazul referendumului local.

(2) Președinții birourilor electorale sunt stabiliți de către președintele tribunalului județean sau al municipiului București, după caz, în cel mult 3 zile de la stabilirea zilei referendumului, prin tragere la sorți.

(3) Tragerea la sorți se face de pe o listă care va cuprinde, în următoarea ordine: judecătorii și procurorii, precum și alți juriști din județ sau din municipiul București, care nu fac parte dintr-un partid politic.

(4) Dacă numărul juriștilor este insuficient, tragerea la sorți se face de pe o altă listă care va cuprinde persoane de altă specialitate, cu o reputație neștirbită și care nu fac parte din nici un partid politic.

(5) Lista cuprinzând alți juriști decât judecătorii și procurorii, precum și lista cuprinzând persoanele prevăzute la alineatul precedent vor fi întocmite de președintele propunerii primarilor, și vor fi transmise președintelui tribunalului județean sau al municipiului București în cel mult 48 de ore de la stabilirea zilei referendumului.

(6) Stabilirea persoanelor prevăzute la alin. (3) și (4) se va face ținându-se seama și de domiciliul acestora.

Art. 27. – (1) Desemnarea delegaților partidelor politice, potrivit art. 24 și 26, este obligatorie și se comunică în scris președintelui biroului electoral, în cel mult 5 zile de la stabilirea zilei referendumului.

(2) În cazul în care partidele politice nu își pot desemna, de comun acord, reprezentanții în birourile electorale, se va organiza tragerea la sorți a acestora de către președintele biroului electoral respectiv, în prezența delegaților partidelor.

(3) Dacă birourile electorale nu se pot completa potrivit alineatului precedent, ele vor funcționa cu numărul de membri existenți.

Art. 28. – (1) Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, ale comunelor, orașelor și municipiilor îndeplinesc următoarele atribuții principale:

a) fac publicațiile și afișările necesare;

b) rezolvă, de îndată sau în cel mult 24 de ore de la sesizare, întâmpinările referitoare la propria activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare;

c) totalizează rezultatele referendumului de la secțiile de votare din județ sau, după caz, din municipiul București și, în cel mult 24 de ore de la închiderea scrutinului, le înaintează Biroului Electoral Central, în cazul referendumului național, împreună cu documentele care stau la baza acestora.

(2) În cazul referendumului local birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București îndeplinesc, în mod corespunzător, atribuțiile Biroului Electoral Central.

Art. 29. – Birourile electorale lucrează în prezența a jumătate plus unul din numărul total al membrilor lor și iau hotărâri cu majoritatea membrilor prezenți.

Art. 30. – (1) Campania pentru referendum începe la data aducerii la cunoștință publică a datei referendumului și se încheie cu o zi înainte de data acestuia.

(2) În campania pentru referendum partidele politice și cetățenii au dreptul să își exprime opiniile în mod liber și fără nici o discriminare, prin mitinguri, prin adunări publice și prin mijloace de informare în masă.

(3) Mijloacele folosite în campania pentru referendum nu trebuie să contravină ordinii de drept.

Art. 31. – (1) Fiecare secție de votare trebuie să aibă un număr suficient de cabine, urne și ștampile de votare.

(2) Cabinele și urnele trebuie așezate în aceeași încăpere în care se află biroul președintelui. Cabinele, urnele și ștampilele se vor asigura de către primarii comunelor, orașelor, municipiilor și ai sectoarelor municipiului București, împreună cu prefectii.

(3) Modelul ștampilelor care vor fi folosite la referendumul național trebuie să fie conform modelului celor aprobate prin Legea nr. 68/1992, iar pentru referendumul local este cel aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 270/1996.

(4) Președintele biroului electoral al secției de votare trebuie să fie prezent la sediul secției de votare în ajunul zilei referendumului, la ora 18,00, și este obligat să ia măsurile necesare pentru pregătirea operațiunilor de votare.

(5) Președintele va dispune fixarea posturilor de pază în jurul localului de vot.

Art. 32. – (1) În ziua referendumului, la ora 7,00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri, verifică urnele, existența listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor, după care închide și sigilează urnele, aplicând ștampila de control a secției de votare.

(2) Președintele este obligat să asigure aplicarea ștampilei de control pe buletinele de vot, pe ultima pagină a acestuia, care va rămâne albă.

Art. 33. – (1) Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca desfășurarea referendumului să decurgă în bune condiții.

(2) Puterile președintelui, în această privință, se întind și în afara localului de vot, în curtea acestuia, la intrările în curte, în jurul localului de vot, precum și pe străzi și în piețe publice, până la o distanță de 500 de metri.

(3) În afară de membrii biroului electoral al secției de votare și de delegații acreditați de Biroul Electoral Central nici o altă persoană nu poate staționa în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot peste timpul necesar pentru efectuarea operațiunii de votare.

(4) Pentru menținerea ordinii președintele biroului electoral al secției de votare va avea la dispoziție mijloacele de ordine necesare, asigurate de prefecti, împreună cu Ministerul de Interne.

Art. 34. – Scrutinul se va deschide la ora 8,00 și se va încheia la ora 20,00.

Art. 35. — Cetățenii care participă la referendum vor primi un buletin de vot, ale cărui dimensiuni se vor stabili de Biroul Electoral Central, în cazul referendumului la nivel național, respectiv de biroul electoral de circumscripție, în cazul referendumului local. Textul buletinului de vot se va tipări cu litere corp 24, romane verzale drepte, de culoare neagră. Pătratul cu mențiunea „DA“ sau „NU“ va avea latura de 4 cm. Modelele buletinelor de vot sunt prevăzute în anexele nr. 1A și 1B.

Art. 36. — Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin „DA“ sau „NU“ asupra problemei supuse referendumului.

Art. 37. — (1) Accesul participanților la referendum în sala de vot are loc în serii corespunzătoare numărului cabinelor. Fiecare participant va prezenta biroului electoral al secției de votare actul de identitate sau adeverința care ține loc de act de identitate. Biroul electoral, după verificarea înscrierii în lista electorală sau după înscrierea în lista electorală suplimentară prevăzută la art. 21, va înmâna participantului buletinul de vot și ștampila cu mențiunea „Votat“.

(2) Participantul la referendum își va exprima voința în mod individual, într-o cabină închisă, aplicând ștampila „Votat“ numai în unul dintre cele două pătrate ale buletinului de vot, corespunzător opțiunii sale.

(3) După ce a votat participantul la referendum va îndoi buletinul de vot, astfel ca pagina albă, care poartă ștampila de control, să rămână în afară, după care îl va introduce în urnă, având grijă să nu se deschidă.

(4) Ștampila încredințată pentru votare se restituie președintelui, care va aplica pe cartea de alegător ștampila de control a secției de votare.

(5) Președintele poate să ia măsuri ca staționarea celui care votează în cabina de votare să nu se prelungească nejustificat.

Art. 38. — (1) Președintele biroului electoral al secției de votare poate suspenda votarea pentru motive temeinice.

(2) Suspendarea nu poate depăși o oră și va fi anunțată prin afișare pe ușa localului de vot. Durata tuturor suspendărilor nu poate depăși două ore.

(3) În timpul suspendării urnele de votare, ștampilele, buletinele de vot și toate lucrările biroului electoral vor rămâne sub pază permanentă.

Art. 39. — (1) Prezența oricărei persoane în cabinele de vot în afara celei care votează este interzisă.

(2) Participantul la referendum, care, din motive temeinice, constatate de președintele biroului electoral al secției de votare, nu poate să voteze singur, are dreptul să cheme în cabina de votare un însoțitor ales de el, în scopul de a-l ajuta.

Art. 40. – Pentru persoanele netransportabile din cauză de boală sau invaliditate, la cererea celor aflați în această situație sau la cererea organelor de conducere ale instituțiilor sanitare sau de ocrotiri sociale, în care cei netransportabili se află internați, președintele biroului electoral al secției de votare desemnează din cadrul biroului un număr de membri care se deplasează cu o urnă specială și cu materialul necesar votării la locul unde se află cel în cauză, pentru a se efectua votarea.

Art. 41. – (1) După închiderea votării președintele biroului electoral al secției de votare va proceda la anularea buletinelor de vot neîntrebuințate și la deschiderea urnelor, în prezența membrilor biroului și, după caz, a persoanelor acreditate să asiste la referendum.

(2) Președintele va citi cu voce tare, la deschiderea fiecărui buletin, răspunsul votat și va arăta buletinul de vot celor prezenți.

(3) Sunt nule buletinele de vot care nu poartă ștampila de control a secției de votare, buletinele de un alt model decât cel legal aprobat, cele pe care ștampila „Votat” a fost aplicată în ambele pătrate sau nu a fost aplicată pe nici unul dintre ele. Dacă ștampila depășește laturile pătratului, însă opțiunea este evidentă, buletinul nu va fi socotit nul.

(4) Buletinele nule nu intră în calculul voturilor valabil exprimate.

(5) După încheierea numărării voturilor se va încheia un proces-verbal care se semnează de președinte și ceilalți membri ai biroului și se înaintează, în cel mult 24 de ore, biroului electoral de circumscripție.

Art. 42. – (1) În timpul operațiunilor de votare și de deschidere a urnelor se pot face întâmpinări și contestații cu privire la aceste operațiuni.

(2) Contestațiile se formulează în scris și se prezintă președintelui biroului electoral al secției de votare, care va elibera dovada de primire.

(3) Președintele biroului electoral al secției de votare va hotărî de îndată asupra contestațiilor a căror rezolvare nu suferă întârziere.

Art. 43. — (1) Pentru consemnarea rezultatelor referendumului național se întocmesc procese-verbale ale căror modele sunt prevăzute în anexele nr. 2–4.

(2) Rezultatul referendumului local se consemnează în procese-verbale ale căror modele sunt prevăzute în anexele nr. 5 și 6.

Art. 44. — Rezultatele centralizate la nivel național de către Biroul Electoral Central, cuprinzând numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare răspuns de pe buletinul de vot și numărul voturilor nule, se înaintează, cu pază militară, la Curtea Constituțională, în termen de 24 de ore de la încheierea centralizării.

Art. 45. — (1) Curtea Constituțională prezintă Parlamentului un raport cu privire la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național și confirmă rezultatele acestuia.

(2) Legea de revizuire a Constituției sau, după caz, măsura demiterii din funcție a Președintelui României intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului.

(3) Curtea Constituțională publică rezultatul referendumului în Monitorul Oficial al României, Partea I, și în presă.

Art. 46. — (1) Prefectul va supraveghea organizarea și desfășurarea referendumului local, inclusiv respectarea termenelor pentru realizarea activităților prevăzute în prezenta lege.

(2) În termen de 24 de ore de la primirea hotărârii consiliului local sau județean, prin care se stabilește organizarea referendumului local, prefectul va informa Departamentul pentru Administrație Publică Locală din cadrul Ministerului Funcției Publice.

Art. 47. — Ministerul Funcției Publice va informa Guvernul despre rezultatul referendumului local.

Art. 48. — Măsurile tehnico-organizatorice privitoare la referendumul național se stabilesc de Guvernul României în termen de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul.

CAPITOLUL V

Contravenții și infracțiuni

Art. 49. — Constituie contravenții, în măsura în care, potrivit legii, nu sunt infracțiuni, următoarele fapte:

a) înscrierea, cu bună știință, a unei persoane în mai multe liste electorale ale localității de domiciliu; înscrierea în listele electorale a unor persoane fictive ori care nu au drept de vot;

b) refuzul de a se conforma dispozițiilor președintelui biroului electoral al secției de votare cu privire la asigurarea ordinii din localul de vot și în împrejurimi, potrivit dispozițiilor art. 33 alin. (2) și (3);

c) refuzul nejustificat de a înmâna buletinul de vot și ștampila de votare persoanei înscrise în listă și care prezintă act de identitate, precum și înmânarea buletinului de vot unei persoane care nu prezintă acest act;

d) părăsirea localului secției de votare înainte de stabilirea rezultatului referendumului și de semnarea procesului-verbal de către membrii biroului electoral al secției de votare;

e) absența nejustificată a președintelui sau a membrilor birourilor electorale, stabiliți potrivit prevederilor prezentei legi, de la activitatea acestora.

Art. 50. — Contravențiile prevăzute la art. 49 lit. a), b) și c) se sancționează cu închisoare contravențională de la o lună la 6 luni sau cu amendă de la 300.000 lei la 1.200.000 lei, contravenția prevăzută la lit. d), cu amendă de la 100.000 lei la 300.000 lei, iar cea prevăzută la lit. e), cu amendă de la 40.000 lei la 100.000 lei.

Art. 51. — (1) Constatarea contravențiilor prevăzute la art. 49 se face prin proces-verbal întocmit de:

a) ofițerii și subofițerii de poliție, pentru faptele prevăzute la lit. a), b) și c);

b) președintele biroului electoral de circumscripție, pentru fapta prevăzută la lit. d);

c) președintele biroului electoral, în cazul membrilor acestuia, precum și președintele biroului electoral ierarhic superior, în cazul președinților birourilor electorale ierarhic inferioare.

(2) În cazul contravențiilor prevăzute la art. 49 lit. d) și e), o dată cu încheierea procesului-verbal agentul constator va aplica și amenda.

(3) Contravențiilor prevăzute la art. 49 le sunt aplicabile și dispozițiile Legii nr. 32/1968 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

(4) Procesul-verbal de constatare a contravențiilor prevăzute la art. 49 lit. a), b) și c) va fi înaintat judecătoriei în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția, care va aplica sancțiunea, ținând seama și de dispozițiile Legii

nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, cu modificările ulterioare.

Art. 52. — (1) Împiedicarea prin orice mijloace a liberului exercițiu al dreptului de a participa la referendum se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) În cazul în care prin fapta prevăzută la alin. (1) s-a pricinuit o vătămare a integrității corporale sau a sănătății, care necesită pentru vindecare îngrijiri mai mult de 60 de zile sau care a produs vreuna dintre următoarele consecințe: pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică ori psihică, sluirea, avortul ori punerea în primejdie a vieții persoanei, pedeapsa este închisoarea de la 3 ani la 10 ani.

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 53. — (1) Violarea prin orice mijloace a secretului votului de către membrii biroului electoral al secției de votare ori de către alte persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 54. — (1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori de alte foloase în scopul de a determina alegătorul să voteze sau să nu voteze în cadrul referendumului se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(2) Pedeapsa prevăzută la alin. (1) se aplică și persoanei care votează fără a avea drept de vot ori alegătorului care votează de mai multe ori în ziua referendumului.

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 55. — (1) Tipărirea și utilizarea de buletine de vot false, introducerea în urnă a unui număr suplimentar de buletine decât cele votate de alegători sau falsificarea prin orice mijloace a documentelor de la birourile electorale se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 56. — (1) Atacul prin orice mijloace asupra localului secției de votare, furtul urnei sau al documentelor electorale se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 7 ani, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 57. — (1) Deschiderea urnei înainte de ora stabilită pentru încheierea votării se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 58. – Pentru toate infracțiunile săvârșite în legătură cu organizarea și desfășurarea referendumului acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Art. 59. – Bunurile destinate sau folosite la săvârșirea contravențiilor prevăzute la art. 49 sau a infracțiunilor prevăzute la art. 53–58 ori rezultate din comiterea acestora se confiscă.

Art. 60. – Anexele nr. 1A, 1B și 2–6 fac parte integrantă din prezenta lege.

CAPITOLUL VI

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 61. – Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului se suportă după cum urmează:

- a) din bugetul de stat, pentru referendumul național;
- b) din bugetul comunei, orașului sau județului, după caz, pentru referendumul organizat la nivel local.

Art. 62. – Prevederile cap. XII din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și ale cap. VI din Legea nr. 70/1991 privind alegerile locale se aplică în mod corespunzător, în măsura în care prin prezenta lege nu se dispune altfel.

Art. 63. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la publicarea ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Pe aceeași dată se abrogă Decretul-lege nr. 29/1990 privind instituirea referendumului național, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11 din 17 ianuarie 1990, precum și orice alte dispoziții contrare.

ROMÂNIA

BULETIN DE VOT

pentru Referendumul național din data de asupra

DA

Problema supusă referendumului

NU

ROMÂNIA

BULETIN DE VOT

pentru Referendumul local din data de asupra

DA

Problema supusă referendumului

NU

ANEXA Nr. 2

Județul*
 Comuna (orașul, municipiul, sectorul
 municipiului București)
 Secția de votare nr.

PROCES - VERBAL
privind rezultatele referendumului național asupra

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților**)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabile exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabile exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate
11. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate biroului electoral de circumscripție
12. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor

Președintele Biroului electoral,

.....
 (numele, prenumele, semnătura și ștampila)

Membri:

.....
 (numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Municipiul București, în cazul în care secția de votare face parte din acest municipiu.

***) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăunarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

Biroul electoral de circumscripție

**PROCES-VERBAL
privind rezultatele referendumului național asupra**

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților*)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul total al întâmpinărilor și contestațiilor
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate de către birourile electorale ale secțiilor de votare
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către birourile electorale ale secțiilor de votare
12. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate biroului electoral de circumscripție
13. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către biroul electoral de circumscripție

Președintele Biroului electoral,

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

Membri:

.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din aditionarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

Biroul Electoral Central

PROCES-VERBAL
privind rezultatele referendumului național asupra

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților*)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul total al întâmpinărilor și contestațiilor
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate de către birourile electorale de circumscripție
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către birourile electorale de circumscripție
12. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate Biroului Electoral Central
13. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către Biroul Electoral Central

Președintele Biroului Electoral Central,

Membri:

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăunarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

ANEXA Nr. 5

Județul*)
Comuna (orașul, municipiul, sectorul
municipiului București)
Secția de votare nr.

PROCES - VERBAL
privind rezultatele referendumului local asupra

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților**)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor

Președintele Biroului electoral,

Membri:

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila) (numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Municipiul București, în cazul în care referendumul se organizează la nivelul acestuia.
**) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăunarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

ANEXA Nr. 6

Județul*)
Comuna (orașul, municipiul, sectorul
municipiului București)
Circumscripția

PROCES - VERBAL
privind rezultatele referendumului local asupra

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților**)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuintate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuintate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA“
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU“
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor

Președintele Biroului electoral,

Membri:

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Municipiul București, în cazul în care referendumul se organizează la nivelul acestuia.

**) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăunarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

LEGEA

de revizuire a Constituției României

Publicată în M. Of. nr. 669 din 22 septembrie 2003

Art. I. – Constituția României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991, aprobată prin referendumul național din 8 decembrie 1991, se modifică și se completează astfel:

1. Articolul 1 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.“

După alineatul (3) se introduc două noi alineate, (4) și (5), cu următorul cuprins:

„(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.“

2. Alineatul (1) al articolului 2 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.“

3. Alineatul (1) al articolului 4 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.“

4. Articolul 9 se modifică astfel:

Denumirea articolului va fi: „Sindicatelor, patronatele și asociațiile profesionale“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 9

Sindicatelor, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor.“

5. La articolul 11 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.“

6. Alineatul (2) al articolului 15 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.“

7. Articolul 16 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.“

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.“

8. După alineatul (1) al articolului 19 se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.“

9. Alineatul (2) al articolului 20 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările

internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.“

10. La articolul 21 se introduc două noi alineate, (3) și (4), cu următorul cuprins:

„(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.“

11. Articolul 23 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.“

După alineatul (4) se introduc trei noi alineate, (4¹), (4²) și (4³), cu următorul cuprins:

„(4¹) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

(4²) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.

(4³) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege.“

Alineatul (6) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(6) Punerea în libertate a celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum și în alte situații prevăzute de lege.“

După alineatul (9) se introduce un nou alineat, (9¹), cu următorul cuprins:

„(9¹) Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natură penală.“

12. Articolul 27 se modifică astfel:

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru următoarele situații:

a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești;

b) înlăturarea unei primejdii privind viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;

c) apărarea securității naționale sau a ordinii publice;

d) prevenirea răspândirii unei epidemii.“

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(3) Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.“

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Perchezițiile în timpul nopții sunt interzise, în afară de cazul infracțiunilor flagrante.“

13. Alineatul (3) al articolului 51 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.“

14. Articolul 52 se modifică astfel:

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.“

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.“

15. După articolul 52 se introduce un nou articol, 52¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Accesul la cultură“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 52¹

(1) Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii.

(2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită.

(3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.“

16. După articolul 53 se introduce un nou articol, 53¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Dreptul la mediu sănătos“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 33¹

(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.“

17. Alineatul (2) al articolului 35 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.“

18. După articolul 35 se introduce un nou articol, 35¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Dreptul de a fi ales în Parlamentul European“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 35¹

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.“

19. Alineatul (1) al articolului 37 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.“

20. Alineatele (1) și (2) ale articolului 38 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.“

21. La alineatul (2) al articolului 59, litera a) va avea următorul cuprins:

„a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;“

22. Articolul 41 se modifică și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: „Dreptul de proprietate privată“

Alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.“

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.“

23. După articolul 41 se introduce un nou articol, 41¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Libertatea economică“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 41¹

Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate.“

24. Alineatul (2) al articolului 43 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.“

25. Alineatul (2) al articolului 45 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.“

**26. Articolul 46 se modifică și va avea următorul cuprins:
Denumirea articolului va fi:** „Protecția persoanelor cu handicap“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 46

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.“

27. Articolul 48 se modifică astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.“

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.“

28. Articolul 49 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 49

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.“

29. Articolul 51 se abrogă.

30. Articolul 52 se modifică astfel:

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organică.“

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, cu excepția voluntarilor, în condițiile legii organice.“

31. Articolul 55 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 55

(1) Avocatul Poporului este numit pe o durată de 5 ani pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Adjuncții Avocatului Poporului sunt specializați pe domenii de activitate.

(2) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

(3) Organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organică.“

32. Alineatul (1) al articolului 60 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora.“

33. Articolul 62 se modifică și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: „Ședințele Camerelor“

Alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Camera Deputaților și Senatul lucrează în ședințe separate.“

Partea introductivă a alineatului (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Camerele își desfășoară lucrările și în ședințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor, pentru:“

Litera f) a alineatului (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„f) aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;“

După litera f) a alineatului (2) se introduce o nouă literă, f¹), cu următorul cuprins:

„f¹) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;“

Litera g) a alineatului (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„g) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;“

După litera g) a alineatului (2) se introduc două noi litere, g¹) și g²), cu următorul cuprins:

„g¹) numirea Avocatului Poporului;

g²) stabilirea statutului deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;“

34. Alineatul (1) al articolului 67 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Deputații și senatorii intră în exercitiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului. Jurământul se stabilește prin lege organică.“

35. Articolul 69 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 69

(1) Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputații și senatorii pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Camera sesizată constată că nu există teme pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.“

36. Articolul 70 se abrogă.

37. Articolul 71 se abrogă.

38. Alineatul (3) al articolului 72 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Prin lege organică se reglementează:

a) sistemul electoral; organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;

- b) organizarea, funcționarea și finanțarea partidelor politice;
- c) statutul deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;
- d) organizarea și desfășurarea referendumului;
- e) organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- f) regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război;
- g) regimul stării de asediu și al stării de urgență;
- h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- i) acordarea amnistiei sau a grațierii colective;
- j) statutul funcționarilor publici;
- k) contenciosul administrativ;
- l) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;
- m) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
- n) organizarea generală a învățământului;
- o) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- p) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele, patronatele și protecția socială;
- r) statutul minorităților naționale din România;
- s) regimul general al cultelor;
- t) celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice.“

39. Articolul 73 se modifică astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.“

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Guvernul își exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Camera competentă să îl adopte, ca primă Cameră sesizată.“

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată.“

40. După articolul 73 se introduce un nou articol, 73¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Sesizarea Camerelor“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 73¹

(1) Se supun spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 37 alineatul (3), articolul 52 alineatul (2), articolul 55 alineatul (3), articolul 72 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 101 alineatul (3), articolul 104 alineatul (2), articolul 116 alineatul (3), articolul 117 alineatele (2) și (3), articolul 119 alineatul (2), articolul 125 alineatele (4) și (5) și articolul 140 alineatul (4). Celelalte proiecte de lege sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.

(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectul de lege sau propunerea legislativă a fost adoptată.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere.“

41. Articolul 75 se abrogă.

42. Articolul 76 se abrogă.

43. Articolul 78 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 78

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.“

44. Alineatul (1) al articolului 83 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.“

45. Articolul 84 se modifică astfel:

Alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 69 alineatul (1) se aplică în mod corepunzător.“

Alineatul (5) se abrogă.

46. La articolul 85 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.“

47. Alineatul (3) al articolului 89 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.“

48. Alineatul (1) al articolului 91 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate și acorduri internaționale se încheie, se aprobă sau se ratifică potrivit procedurii stabilite prin lege.“

49. După alineatul (3) al articolului 92 se introduce un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.“

50. Alineatul (1) al articolului 93 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.“

51. După articolul 95 se introduce un nou articol, 95¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Punerea sub acuzare“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 95¹

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunoștință Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(3) De la data punerii sub acuzare și până la data demiterii Președintele este suspendat de drept.

(4) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.“

52. Articolul 106 se modifică astfel:

După alineatul (1) se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Președintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.“

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 105, cu excepția revocării, sau este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Președintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca primul-ministru interimar, pentru a îndeplini atribuțiile primului-ministru, până la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern.“

53. Alineatul (2) al articolului 109 va avea următorul cuprins:

„(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 105, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.“

54. Articolul 111 se modifică și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: „Întrebări, interpelări și moțiuni simple“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 111

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o moțiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.“

55. Alineatul (3) al articolului 113 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat, iar aplicarea programului sau a declarației de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.“

56. Articolul 114 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.“

După alineatul (4) se introduc două noi alineate, (4¹) și (4²), cu următorul cuprins:

„(4¹) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbatere în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pro-

nunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 74 alineatul (1).

(4²) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică.“

Alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).“

După alineatul (5) se introduce un nou alineat, (5¹), cu următorul cuprins:

„(5¹) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței.“

57. Articolul 117 se modifică astfel:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii.“

Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Structura sistemului național de apărare, pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare, precum și statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică.“

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corepunzător, și celorlalte componente ale forțelor armate stabilite potrivit legii.“

Alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Pe teritoriul României pot intra, staționa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte.“

58. Articolul 118 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 118

Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii.“

59. Articolul 119 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 119

(1) Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

(2) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică.“

60. Articolul 122 se modifică și se completează astfel:

Alineatele (1), (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se stabilesc prin lege organică.“

După alineatul (3) se introduce un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.“

61. După alineatul (1) al articolului 123 se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.“

62. Articolul 124 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.“

După alineatul (1) se introduce un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.“

63. Articolul 125 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 125

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Componerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.

(5) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.“

64. Articolul 127 se modifică și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: „Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție“

Alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.“

După alineatul (2) se introduc două noi alineate, (3) și (4), cu următorul cuprins:

„(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.“

65. La articolul 130 se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.“

66. Articolul 132 se modifică astfel:

Denumirea articolului va fi: „Rolul și structura“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 132

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistraților și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.

(7) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la articolul 133 alineatul (2).“

67. Articolul 133 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 133

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

(3) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.“

68. Articolul 134 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Economia României este economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență.“

Litera c) a alineatului (2) va avea următorul cuprins:

„c) stimularea cercetării științifice și tehnologice naționale, a artei și protecția dreptului de autor;“

La alineatul (2) se introduce o nouă literă, g), cu următorul cuprins:

„g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene.“

69. Articolul 135 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 135

(1) Proprietatea este publică sau privată.

(2) Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege și aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(3) Bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de legea organică, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.

(5) Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice.“

70. Alineatul (2) al articolului 136 se completează, în final, astfel:

„În condițiile aderării la Uniunea Europeană, prin lege organică se poate recunoaște circulația și înlocuirea monedei naționale cu aceea a Uniunii Europene.“

71. Articolul 138 se modifică și se completează astfel:

Denumirea articolului va fi: „Impozite, taxe și alte contribuții“

După alineatul (2) se introduce un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Sumele reprezentând contribuțiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în condițiile legii, numai potrivit destinației acestora.“

72. Articolul 139 se modifică și se completează astfel:

Alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. În condițiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate.“

Alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Consilierii de conturi sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curții de Conturi sunt independenți în exercitarea

mandatului lor și inamovibili pe toată durata acestuia. Ei sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători.“

După alineatul (4) se introduc două noi alineate, (5) și (6), cu următorul cuprins:

„(5) Curtea de Conturi se înnoiește cu o treime din consilierii de conturi numiți de Parlament, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.

(6) Revocarea membrilor Curții de Conturi se face de către Parlament, în cazurile și condițiile prevăzute de lege.“

73. După articolul 139 se introduce un nou articol, 139¹, cu următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Consiliul Economic și Social“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 139¹

Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.“

74. Înaintea alineatului (1) al articolului 140 se introduce un nou alineat cu următorul cuprins:

„(1) Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției.“

75. Articolul 144 se modifică și se completează astfel:

Litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;“

După litera a) se introduce o nouă literă, a¹), cu următorul cuprins:

„a¹) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;“

Litera c) se modifică și va avea următorul cuprins:

„c) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor

judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;“

După litera c) se introduce o nouă literă, c¹), cu următorul cuprins:

„c¹) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;“

După litera i) se introduce o nouă literă, i¹), cu următorul cuprins:

„i¹) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.“

76. Articolul 145 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 145

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 144 litera a¹), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.“

77. După articolul 145 se introduce un nou titlu, V¹, cu denumirea „Integrarea euroatlantică“, cuprinzând două noi articole, 145¹ și 145², cu următorul cuprins:

Denumirea articolului 145¹ va fi: „Integrarea în Uniunea Europeană“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 145¹

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corepunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.“

Denumirea articolului 145² va fi: „Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 145²

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.“

78. Articolul 151 se modifică și va avea următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Dispoziții tranzitorii“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 151

(1) Proiectele de legi și propunerile legislative în curs de legiferare se dezbat și se adoptă potrivit dispozițiilor constituționale anterioare intrării în vigoare a legii de revizuire.

(2) Instituțiile prevăzute de Constituție, existente la data intrării în vigoare a legii de revizuire, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial.

(4) Dispozițiile cu privire la Înalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrării în vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecătorii în funcție ai Curții Supreme de Justiție și consilierii de conturi numiți de Parlament își continuă activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiți. Pentru asigurarea înnoirii Curții de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi aceștia vor putea fi numiți pentru încă un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Până la constituirea instanțelor judecătorești specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare.“

79. Articolul 152 se modifică și va avea următorul cuprins:

Denumirea articolului va fi: „Republicarea Constituției“

Cuprinsul articolului va fi:

„Articolul 152

Legea de revizuire a Constituției se publică în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării. Constituția, modificată și completată, după aprobarea prin referendum, se republică de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o nouă numerotare.“

Art. II. – Revizuirea Constituției se supune aprobării prin referendum, organizat potrivit dispozițiilor articolului 147 alineatul (3) din Constituția României.

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI*

TITLUL I

Principii generale

ARTICOLUL 1

Statul român

(1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

ARTICOLUL 2

Suveranitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative și prin referendum.

(2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

ARTICOLUL 3

Teritoriul

(1) Teritoriul României este inalienabil.

(2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea prin-

* Constituția României a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991. Textul Constituției României a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991.

cipiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

(3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.

(4) Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

ARTICOLUL 4

**Unitatea
poporului
și egalitatea
între
cetățeni**

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

ARTICOLUL 5

Cetățenia

(1) Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

(2) Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

ARTICOLUL 6

**Dreptul
la identitate**

(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

(2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.

ARTICOLUL 7

Românii din străinătate

Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt.

ARTICOLUL 8

Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

ARTICOLUL 9

Sindicatelor

Sindicatelor se constituie și își desfășoară activitatea potrivit cu statutele lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale salariaților.

ARTICOLUL 10

Relații internaționale

România întreține și dezvoltă relații pașnice cu toate statele și, în acest cadru, relații de bună vecinătate, întemeiate pe principiile și pe celelalte norme general admise ale dreptului internațional.

ARTICOLUL 11

Dreptul internațional și dreptul intern

(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatul ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

ARTICOLUL 12

Simboluri naționale

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.

(2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul național al României este „Deșteaptă-te române“.

(4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

ARTICOLUL 13

Limba oficială

În România, limba oficială este limba română.

ARTICOLUL 14

Capitala

Capitala României este municipiul București.

TITLUL II

Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

CAPITOLUL I

Dispoziții comune

ARTICOLUL 15

Universalitatea

(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile.

ARTICOLUL 16

**Egalitatea
în drepturi**

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate de persoanele care au numai cetățenia română și domiciliul în țară.

ARTICOLUL 17

**Cetățenii
români
în străinătate**

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor ce nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

ARTICOLUL 18

**Cetățenii
străini
și apatrizii**

(1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

ARTICOLUL 19

**Extrădarea
și expulzarea**

(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(3) Expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

ARTICOLUL 20

**Tratatele
internaționale
privind
drepturile
omului**

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația universală a drepturilor omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale.

ARTICOLUL 21

**Accesul liber
la justiție**

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngredi exercitarea acestui drept.

CAPITOLUL II

Drepturile și libertățile fundamentale

ARTICOLUL 22

**Dreptul
la viață și
la integritate
fizică
și psihică**

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

ARTICOLUL 23

**Libertatea
individuală**

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat emis de magistrat, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului, arestatul se poate plânge judecătorului, care este obligat să se pronunțe prin hotărâre motivată. Prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut.

(7) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

(8) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

(9) Nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.

ARTICOLUL 24

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

ARTICOLUL 25

**Libera
circulație**

(1) Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept.

(2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară.

ARTICOLUL 26

**Viața intimă,
familială
și privată**

(1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.

(2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

ARTICOLUL 27

**Inviolabilitatea
domiciliului**

(1) Domiciliul și reședința sunt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul ori în reședința unei persoane fără învoirea acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege în următoarele situații:

a) pentru executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești;

b) pentru înlăturarea unei primejdii privind viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;

c) pentru apărarea siguranței naționale sau a ordinii publice;

d) pentru prevenirea răspândirii unei epidemii.

(3) Perchezițiile pot fi ordonate exclusiv de magistrat și pot fi efectuate numai în formele prevăzute de lege.

(4) Perchezițiile în timpul nopții sunt interzise, afară de cazul delictului flagrant.

ARTICOLUL 28

**Secretul
corespondenței**

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

ARTICOLUL 29

**Libertatea
conștiinței**

(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinat.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

ARTICOLUL 30

**Libertatea
de exprimare**

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

ARTICOLUL 31

Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale și politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii și controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

ARTICOLUL 32

Dreptul la învățatură

(1) Dreptul la învățatură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

(2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii.

(5) Instituțiile de învățământ, inclusiv cele particulare, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

ARTICOLUL 33

**Dreptul
la ocrotirea
sănătății**

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.

(3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ARTICOLUL 34

**Dreptul
de vot**

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

ARTICOLUL 35

**Dreptul
de a fi ales**

(1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 37 alineatul (3).

(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani, pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele locale, și vârsta de cel puțin 35 de ani, pentru a fi aleși în Senat sau în funcția de Președinte al României.

ARTICOLUL 36

**Libertatea
întrunirilor**

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.

ARTICOLUL 37

**Dreptul
de asociere**

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate și în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

(3) Nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.

(4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

ARTICOLUL 38

**Munca
și protecția
socială
a muncii**

(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngădit. Alegerea profesiei și alegerea locului de muncă sunt libere.

(2) Salariații au dreptul la protecția socială a muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.

ARTICOLUL 39

Interzicerea muncii forțate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) serviciul cu caracter militar sau activitățile desfășurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu prestează serviciul militar obligatoriu din motive religioase;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

ARTICOLUL 40

Dreptul la grevă

(1) Salariații au dreptul la grevă pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale.

(2) Legea stabilește condițiile și limitele exercitării acestui drept, precum și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate.

ARTICOLUL 41

Protecția proprietății private

(1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii nu pot do-

bândi dreptul de proprietate asupra terenurilor.

(3) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(4) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.

(5) Despăgubirile prevăzute în alineatele (3) și (4) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin justiție.

(6) Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(7) Averele dobândite licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(8) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

ARTICOLUL 42

**Dreptul
la moștenire**

Dreptul la moștenire este garantat.

ARTICOLUL 45

**Nivelul
de trai**

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asistență socială prevăzute de lege.

ARTICOLUL 44

Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(3) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie.

ARTICOLUL 45

Protecția copiilor și a tinerilor

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă alocații de stat pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori handicapat. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

ARTICOLUL 46

**Protecția
persoanelor
handicapate**

Persoanele handicapate se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de prevenire, de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială a handicapatilor, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.

ARTICOLUL 47

**Dreptul de
petiționare**

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercițarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

ARTICOLUL 48

**Dreptul
persoanei
vătămate
de o autoritate
publică**

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare săvârșite în procesele penale.

ARTICOLUL 49

**Restrângerea
exercițiului unor
drepturi
sau al unor
libertăți**

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

CAPITOLUL III

Îndatoririle fundamentale

ARTICOLUL 50

**Fidelitatea
față de țară**

(1) Fidelitatea față de țară este sacră.

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege.

ARTICOLUL 51

**Respectarea
Constituției
și a legilor**

Respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

ARTICOLUL 52

**Apărarea
țării**

(1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

(2) Serviciul militar este obligatoriu pentru bărbații, cetățeni români, care au

împlinit vârsta de 20 de ani, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(3) Pentru pregătirea în cadrul serviciului militar activ, cetățenii pot fi încorporați până la vârsta de 35 de ani.

ARTICOLUL 53

Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale.

ARTICOLUL 54

Exercitarea drepturilor și a libertăților

Cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți.

CAPITOLUL IV

Avocatul Poporului

ARTICOLUL 55

Numirea și rolul

(1) Avocatul Poporului este numit de Senat, pe o durată de 4 ani, pentru apărarea drepturilor și a libertăților cetățenilor. Organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului se stabilesc prin lege organică.

(2) Avocatul Poporului nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

ARTICOLUL 56

Exercitarea atribuțiilor

(1) Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege.

(2) Autoritățile publice sunt obligate să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

ARTICOLUL 57

Raportul în fața Parlamentului

Avocatul Poporului prezintă celor două Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot conține recomandări privind legislația sau măsuri de altă natură, pentru ocrotirea drepturilor și a libertăților cetățenilor.

TITLUL III

Autoritățile publice

CAPITOLUL I

Parlamentul

Secțiunea 1

Organizare și funcționare

ARTICOLUL 58

Rolul și structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

(2) Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat.

ARTICOLUL 59

Alegerea Camerelor

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct,

secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetățenii unei minorități naționale pot fi reprezentați numai de o singură organizație.

(3) Numărul deputaților și al senatorilor se stabilește prin lege electorală, în raport cu populația țării.

ARTICOLUL 60

Durata mandatului

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

(2) Alegerile pentru Camera Deputaților și pentru Senat se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.

(3) Parlamentul nou ales se întrunește, la convocarea Președintelui României, în cel mult 20 de zile de la alegeri.

(4) Mandatul Camerelor se prelungește până la întrunirea legală a noului Parlament. În această perioadă nu poate fi revizuită Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(5) Proiectele de lege sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.

ARTICOLUL 61

Organizarea internă

(1) Organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament pro-

priu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevăzute în bugetele aprobate de acestea.

(2) Fiecare Cameră își alege un birou permanent. Președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

(3) Deputații și senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.

(4) Fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.

(5) Birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere.

ARTICOLUL 62

Ședințe comune

(1) Camera Deputaților și Senatul lucrează în ședințe separate și în ședințe comune. În ședințele comune, lucrările se desfășoară potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor.

(2) Camerele se întrunesc în ședință comună pentru:

a) primirea mesajului Președintelui României;

b) aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) declararea mobilizării generale sau parțiale;

d) declararea stării de război;

e) suspendarea sau încetarea ostilităților militare;

f) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării și ale Curții de Conturi;

g) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorului Serviciului Român de Informații și exercitarea controlului asupra activității acestui serviciu;

h) îndeplinirea altor atribuții care, potrivit Constituției sau regulamentului, se exercită în ședință comună.

ARTICOLUL 63

Sesiuni

(1) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

(2) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc și în sesiuni extraordinare, la cererea Președintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numărul deputaților sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de președinții acestora.

ARTICOLUL 64

Actele juridice și cvorumul legal

Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni, în prezența majorității membrilor.

ARTICOLUL 65

Caracterul public al ședințelor

(1) Ședințele celor două Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotărî ca anumite ședințe să fie secrete.

Secțiunea a 2-a
Statutul deputaților și al senatorilor

ARTICOLUL 66

**Mandatul
reprezentativ**

- (1) În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.
- (2) Orice mandat imperativ este nul.

ARTICOLUL 67

**Mandatul
deputaților
și al senatorilor**

- (1) Deputații și senatorii intră în exercițiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării.
- (2) Calitatea de deputat sau de senator încetează la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

ARTICOLUL 68

Incompatibilități

- (1) Nimeni nu poate fi, în același timp, deputat și senator.
- (2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de membru al Guvernului.
- (3) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ARTICOLUL 69

**Imunitatea
parlamentară**

- (1) Deputatul sau senatorul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat sau trimis în judecată, penală ori contravențională, fără încuviințarea Camerei din care face parte, după ascultarea sa. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție.

(2) În caz de infracțiune flagrantă, deputatul sau senatorul poate fi reținut și supus percheziției. Ministrul justiției va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Camera sesizată constată că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.

ARTICOLUL 70

**Independența
opiniilor**

Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

ARTICOLUL 71

**Indemnizația
și celelalte
drepturi**

Deputații și senatorii primesc o indemnizație lunară. Cuantumul indemnizației și celelalte drepturi se stabilesc prin lege.

**Secțiunea a 3-a
Legiferarea**

ARTICOLUL 72

**Categorii
de legi**

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sunt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

a) sistemul electoral;

b) organizarea și funcționarea partidelor politice;

c) organizarea și desfășurarea referendumului;

d) organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;

e) regimul stării de asediu și al celei de urgență;

f) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;

g) acordarea amnistiei sau a grațierii colective;

h) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;

i) statutul funcționarilor publici;

j) contenciosul administrativ;

k) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;

l) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;

m) organizarea generală a învățământului;

n) regimul general al cultelor;

o) organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;

p) modul de stabilire a zonei economice exclusive;

r) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice.

ARTICOLUL 73

Inițiativa legislativă

(1) Inițiativa legislativă aparține Guvernului, deputaților, senatorilor, precum și unui număr de cel puțin 250.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 10.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele

cu caracter internațional, amnistia și grațierea.

(3) Guvernul își exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către una dintre Camere.

(4) Deputații, senatorii și cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi.

(5) Propunerile legislative se supun întâi adoptării în Camera în care au fost prezentate.

ARTICOLUL 74

Adoptarea legilor și a hotărârilor

(1) Legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de lege sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

ARTICOLUL 75

Trimiterea proiectelor de lege și a propunerilor legislative de la o Cameră la cealaltă

Proiectele de lege sau propunerile legislative adoptate de una din Camere se trimit celeilalte Camere a Parlamentului. Dacă aceasta din urmă respinge proiectul de lege sau propunerea legislativă, ele se trimit, pentru o nouă dezbateră, Camerei care le-a adoptat. O nouă respingere este definitivă.

ARTICOLUL 76

Medierea

(1) Dacă una din Camere adoptă un proiect de lege sau o propunere legislativă

într-o redactare diferită de cea aprobată de cealaltă Cameră, președinții Camerelor vor iniția, prin intermediul unei comisii paritare, procedura de mediere.

(2) În cazul în care comisia nu ajunge la un acord sau dacă una din Camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supun dezbaterei Camerei Deputaților și Senatului, în ședință comună, care vor adopta textul definitiv cu votul majorității prevăzute la articolul 74 alineatele (1) sau (2).

ARTICOLUL 77

Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Președintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

(3) Dacă Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea.

ARTICOLUL 78

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei.

ARTICOLUL 79

Consiliul Legislativ

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului,

care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.

(2) Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.

CAPITOLUL II

Președintele României

ARTICOLUL 80

Rolul Președintelui

(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

ARTICOLUL 81

Alegerea Președintelui

(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscriși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul

tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

ARTICOLUL 82

Validarea mandatului și depunerea jurământului

(1) Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională.

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună, următorul jurământ:

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!“.

ARTICOLUL 83

Durata mandatului

(1) Mandatul Președintelui României este de 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

(2) Președintele României își exercită mandatul până la depunerea jurământului de Președintele nou ales.

(3) Mandatul Președintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

ARTICOLUL 84

Incompatibilități și imunități

(1) În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui

partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 70 se aplică în mod corespunzător.

(3) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție, în condițiile legii. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

ARTICOLUL 85

Numirea Guvernului

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

ARTICOLUL 86

Consultarea Guvernului

Președintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită.

ARTICOLUL 87

Participarea la ședințele Guvernului

(1) Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbate probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații.

(2) Președintele României prezidează ședințele Guvernului la care participă.

ARTICOLUL 88

Mesaje

Președintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii.

ARTICOLUL 89

**Dizolvarea
Parlamentului**

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele șase luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de asediu sau al stării de urgență.

ARTICOLUL 90

Referendumul

Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

ARTICOLUL 91

**Atribuții în
domeniul
politicii
externe**

(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, în termen de 60 de zile.

(2) Președintele, la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici ai României și aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentanții diplomatici ai altor state sunt acreditați pe lângă Președintele României.

ARTICOLUL 92

Atribuții în domeniul apărării

(1) Președintele României este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală a forțelor armate. Numai în cazuri excepționale, hotărârea Președintelui se supune ulterior aprobării Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele României ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunoștință Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.

ARTICOLUL 95

Măsuri excepționale

(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență, în întreaga țară ori în unele localități, și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

ARTICOLUL 94

Alte atribuții

Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă decorații și titluri de onoare;
- b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral;
- c) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- d) acordă grațierea individuală.

ARTICOLUL 95

Suspendarea din funcție

(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunoștință Președintelui.

(3) Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

ARTICOLUL 96

Vacanța funcției

(1) Vacanța funcției de Președinte al României intervine în caz de demisie, de demitere din funcție, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

(2) În termen de trei luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al României, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Președinte.

ARTICOLUL 97

**Interimatul
funcției**

(1) Dacă funcția de Președinte devine vacantă ori dacă Președintele este suspendat din funcție sau dacă se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de președintele Senatului sau de președintele Camerei Deputaților.

(2) Atribuțiile prevăzute la articolele 88–90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului funcției prezidențiale.

ARTICOLUL 98

**Răspunderea
președintelui
interimar**

Dacă persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României săvârșește fapte grave, prin care se încalcă prevederile Constituției, se aplică articolul 95 și articolul 97.

ARTICOLUL 99

**Actele
Președintelui**

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele României emite decrete care se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența decretului.

(2) Decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în articolul 91 alineatele (1) și (2), articolul 92 alineatele (2) și (3), articolul 93 alineatul (1) și articolul 94 literele a), b) și d) se contrasemnează de primul ministru.

ARTICOLUL 100

**Indemnizația
și celelalte
drepturi**

Indemnizația și celelalte drepturi ale Președintelui României se stabilesc prin lege.

CAPITOLUL III

Guvernul

ARTICOLUL 101

Rolul și structura

(1) Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În îndeplinirea atribuțiilor sale, Guvernul cooperează cu organismele sociale interesate.

(3) Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

ARTICOLUL 102

Învestitura

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru funcția de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul și lista Guvernului se dezbate de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor.

ARTICOLUL 103

Jurământul de credință

(1) Primul-ministru, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului vor depune individual, în fața Președintelui României, jurământul de la articolul 82.

(2) Guvernul în întregul său și fiecare membru în parte își exercită mandatul, începând de la data depunerii jurământului.

ARTICOLUL 104

Incompatibilități

(1) Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea altei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibilă cu exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizate în cadrul organizațiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

ARTICOLUL 105

**Încetarea
funcției
de membru
al Guvernului**

Funcția de membru al Guvernului încetează în urma demisiei, a revocării, a pierderii drepturilor electorale, a stării de incompatibilitate, a decesului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

ARTICOLUL 106

Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate.

(2) Dacă primul-ministru se află într-una din situațiile prevăzute la articolul 105 sau este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Președintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atribuțiile primului-ministru, până la formarea noului

Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(3) Prevederile alineatului (2) se aplică în mod corespunzător și celorlalți membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioadă de cel mult 45 de zile.

ARTICOLUL 107

Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe.

(2) Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor.

(3) Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta.

(4) Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de primul-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau a ordonanței. Hotărârile care au caracter militar se comunică numai instituțiilor interesate.

ARTICOLUL 108

Răspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul răspunde politic numai în fața Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului răspunde politic solidar cu ceilalți membri pentru activitatea Guvernului și pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor. Dacă s-a cerut urmărirea penală, Președintele României poate

dispune suspendarea acestora din funcție. Trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din funcție. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție.

(3) Cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministerială.

ARTICOLUL 109

Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află într-una din situațiile prevăzute în articolul 105 ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 102.

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAPITOLUL IV

Raporturile Parlamentului cu Guvernul

ARTICOLUL 110

Informarea Parlamentului

(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și docu-

mentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

ARTICOLUL 111

Întrebări și interpelări

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi sunt obligați să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori.

(2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o moțiune prin care să-și exprime poziția cu privire la problema ce a făcut obiectul interpelării.

ARTICOLUL 112

Moțiunea de cenzură

(1) Camera Deputaților și Senatul, în sesiune comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Moțiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în sesiunea comună a celor două Camere.

(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au

semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 113.

ARTICOLUL 113

Angajarea răspunderii Guvernului

(1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună, asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis dacă o moțiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declarației de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată în condițiile articolului 112.

(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat se consideră adoptat, iar programul sau declarația de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

(4) În cazul în care Președintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterea acesteia se va face în ședința comună a celor două Camere.

ARTICOLUL 114

Delegarea legislativă

(1) Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Legea de abilitare va stabili, în mod obligatoriu, domeniul și data până la care se pot emite ordonanțe.

(3) Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la

împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.

(4) În cazuri excepționale, Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență. Acestea intră în vigoare numai după depunerea lor spre aprobare la Parlament. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă în mod obligatoriu.

(5) Aprobarea sau respingerea ordonanțelor se face printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).

CAPITOLUL V

Administrația publică

Secțiunea 1

Administrația publică centrală de specialitate

ARTICOLUL 115

Structura

(1) Ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului.

(2) Alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

ARTICOLUL 116

Înființarea

(1) Ministerele se înființează, se organizează și funcționează potrivit legii.

(2) Guvernul și ministerele, cu avizul Curții de Conturi, pot înființa organe de specialitate, în subordinea lor, numai dacă legea le recunoaște această competență.

(3) Autorități administrative autonome se pot înființa prin lege organică.

ARTICOLUL 117

Forțele armate

(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale.

(2) Structura sistemului național de apărare, organizarea armatei, pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare, precum și statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, poliției și serviciilor de informații ale statului, precum și celorlalte componente ale forțelor armate.

(4) Organizarea de activități militare sau paramilitare în afara unei autorități statale este interzisă.

(5) Pe teritoriul României nu pot intra sau trece trupe străine decât în condițiile stabilite de lege.

ARTICOLUL 118

**Consiliul
Suprem
de Apărare
a Țării**

Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și siguranța națională.

Secțiunea a 2-a
Administrația publică locală

ARTICOLUL 119

**Principii
de bază**

Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiul autonomiei locale și pe cel al descentralizării serviciilor publice.

ARTICOLUL 120

**Autorități
comunale
și orașenești**

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se realizează autonomia locală în comune și orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, în condițiile legii.

(2) Consiliile locale și primarii funcționează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe.

(3) Autoritățile prevăzute la alineatul (1) se pot constitui și în subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

ARTICOLUL 121

**Consiliul
județean**

(1) Consiliul județean este autoritatea administrației publice pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orașenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

(2) Consiliul județean este ales și funcționează în condițiile legii.

ARTICOLUL 122

Prefectul

(1) Guvernul numește câte un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se stabilesc potrivit legii.

(4) Prefectul poate ataca, în fața instanței de contencios administrativ, un act al consiliului județean, al celui local sau al primarului, în cazul în care consideră actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

CAPITOLUL VI

Autoritatea judecătorească

Secțiunea 1

Instanțele judecătorești

ARTICOLUL 123

Înfăptuirea justiției

- (1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.
- (2) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

ARTICOLUL 124

Statutul judecătorilor

- (1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, potrivit legii. Președintele și ceilalți judecători ai Curții Supreme de Justiție sunt numiți pe o perioadă de 6 ani. Ei pot fi reînvestiți în funcție. Promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor pot fi dispuse numai de Consiliul Superior al Magistraturii, în condițiile legii.
- (2) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

ARTICOLUL 125

Instanțele judecătorești

- (1) Justiția se realizează prin Curtea Supremă de Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.
- (2) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare.
- (3) Competența și procedura de judecată sunt stabilite de lege.

ARTICOLUL 126

Caracterul public al dezbatărilor

- (1) Sedințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

ARTICOLUL 127

**Dreptul
la interpret**

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii aparținând minorităților naționale, precum și persoanele care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ARTICOLUL 128

**Folosirea
căilor
de atac**

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

ARTICOLUL 129

**Poliția
instanțelor**

Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

Secțiunea a 2-a
Ministerul Public

ARTICOLUL 130

**Rolul
Ministerului
Public**

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

ARTICOLUL 131

**Statutul
procurorilor**

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparți-

alității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Secțiunea a 3-a

Consiliul Superior al Magistraturii

ARTICOLUL 132

Componența

Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din magistrați aleși, pentru o durată de 4 ani, de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună.

ARTICOLUL 133

Atribuții

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiari, în condițiile legii. În acest caz, lucrările sunt prezidate, fără drept de vot, de ministrul justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de consiliu de disciplină al judecătorilor. În acest caz, lucrările sunt prezidate de președintele Curții Supreme de Justiție.

TITLUL IV

Economia și finanțele publice

ARTICOLUL 134

Economia

(1) Economia României este economie de piață.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil

pentru valorificarea tuturor factorilor de producție;

b) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;

c) stimularea cercetării științifice naționale;

d) exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național;

e) refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;

f) crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții.

ARTICOLUL 135

Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Proprietatea este publică sau privată.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, căile de comunicație, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil și acelea ce pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(5) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate.

(6) Proprietatea privată este, în condițiile legii, inviolabilă.

ARTICOLUL 136

Sistemul financiar

(1) Formarea, administrarea, întreținerea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sunt reglementate prin lege.

(2) Moneda națională este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul.

ARTICOLUL 137

**Bugetul
public
național**

(1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele locale ale comunelor, ale orașelor și ale județelor.

(2) Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și pe cel al asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului.

(3) Dacă legea bugetului de stat și legea bugetului asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel puțin 3 zile înainte de expirarea exercițiului bugetar, se aplică în continuare bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, până la adoptarea noilor bugete.

(4) Bugetele locale se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.

(5) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

ARTICOLUL 138

**Impozite,
taxe**

(1) Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.

(2) Impozitele și taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau județene, în limitele și în condițiile legii.

ARTICOLUL 139

**Curtea de
Conturi**

(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. În condițiile legii, Curtea exercită și atribuții jurisdicționale.

(2) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public național din exercițiul bugetar expirat, cuprinzând și neregulile constatate.

(3) La cererea Camerei Deputaților sau a Senatului, Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează despre cele constatate.

(4) Membrii Curții de Conturi, numiți de Parlament, sunt independenți și inamovibili, potrivit legii. Ei sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători.

TITLUL V

Curtea Constituțională

ARTICOLUL 140

Structura

(1) Curtea Constituțională se compune din nouă judecători, numiți pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(2) Trei judecători sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României.

(3) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani.

(4) Curtea Constituțională se înnoiește cu o treime din judecătorii ei, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.

ARTICOLUL 141

Condiții pentru numire

Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior.

ARTICOLUL 142

Incompatibilități

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior.

ARTICOLUL 145

Independența și inamovibilitatea

Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia.

ARTICOLUL 144

Atribuții

Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Curții Supreme de Justiție, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

c) hotărăște asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea legilor și a ordonanțelor;

d) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

e) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției

de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

f) dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

g) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

h) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

i) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic.

ARTICOLUL 145

Deciziile Curții Constituționale

(1) În cazurile de neconstituționalitate constatate potrivit articolului 144 literele a) și b), legea sau regulamentul se trimite spre reexaminare. Dacă legea este adoptată în aceeași formă, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere, obiecția de neconstituționalitate este înlăturată, iar promulgarea devine obligatorie.

(2) Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor. Ele se publică în Monitorul Oficial al României.

TITLUL VI

Revizuirea Constituției

ARTICOLUL 146

Inițiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

(2) Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

ARTICOLUL 147

Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(2) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărâsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(3) Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.

ARTICOLUL 148

Limitele revizuirii

(1) Dispozițiile prezentei Constituții privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de asediu sau a stării de urgență și nici în timp de război.

TITLUL VII

Dispoziții finale și tranzitorii

ARTICOLUL 149

Intrarea în vigoare

Prezenta Constituție intră în vigoare la data aprobării ei prin referendum. La aceeași dată, Constituția din 21 august 1965 este și rămâne în întregime abrogată.

ARTICOLUL 150

Conflictul temporal de legi

(1) Legile și toate celelalte acte normative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții.

(2) Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislației cu prezenta Constituție și va face Parlamentului sau, după caz, Guvernului, propuneri corespunzătoare.

ARTICOLUL 151

Instituțiile existente

(1) Instituțiile republicii, existente la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.

(2) Noua Curte Supremă de Justiție va fi numită, în condițiile legii, de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, la propunerea Președintelui României, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei Constituții.

ARTICOLUL 152

Instituțiile viitoare

(1) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a Constituției, se înființează Curtea Constituțională și Curtea de Conturi.

(2) Judecătorii primei Curți Constituționale sunt numiți pentru o perioadă de 3, de 6 și, respectiv, de 9 ani. Președintele României, Camera Deputaților și Senatul desemnează câte un judecător pentru fiecare perioadă.

LEGEA nr. 68

din 15 iulie 1992

pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului*

Publicată în M. Of. nr. 164 din 16 iulie 1992

(extras)

.....

CAPITOLUL II

Listele electorale și cărțile de alegător

Secțiunea 1

Listele electorale

Art. 7. — Listele electorale cuprind cetățenii cu drept de vot. Ele sunt permanente sau speciale.

Art. 8. — (1) Listele electorale permanente se întocmesc pe localități și cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază în localitatea pentru care au fost întocmite listele. Cetățenii români cu domiciliul în străinătate pot fi înscrși, la cererea lor, în listele electorale permanente ale localității în care s-au născut ori în care au avut ultimul

* Legea nr. 68/1992 a fost modificată prin Legea nr. 115/1996, publicată în M.Of. nr. 263 din 28 octombrie 1996, prin O.U.G. nr. 63/2000, publicată în M.Of. nr. 240 din 31 mai 2000 (aprobată prin Legea nr. 158/2002, publicată în M.Of. nr. 247 din 12 aprilie 2002), prin O.U.G. nr. 129/2000, publicată în M.Of. nr. 311 din 5 iulie 2000 (aprobată prin Legea nr. 159/2002, publicată în M.Of. nr. 252 din 15 aprilie 2002), prin O.U.G. nr. 140/2000, publicată în M.Of. nr. 467 din 26 septembrie 2000 (aprobată prin Legea nr. 160/2002, publicată în M.Of. nr. 252 din 15 aprilie 2002), prin O.U.G. nr. 154/2000, publicată în M.Of. nr. 498 din 11 octombrie 2000 (aprobată prin Legea nr. 175/2002, publicată în M.Of. nr. 254 din 16 aprilie 2002), prin O.U.G. nr. 165/2000, publicată în M.Of. nr. 514 din 19 octombrie 2000 (aprobată prin Legea nr. 171/2002, publicată în M.Of. nr. 256 din 16 aprilie 2002), prin O.U.G. nr. 212/2000, publicată în M.Of. nr. 594 din 22 noiembrie 2000 (aprobată prin Legea nr. 172/2002, publicată în M.Of. nr. 256 din 16 aprilie 2002), prin O.G. nr. 84/2001, publicată în M.Of. nr. 544 din 1 septembrie 2001 (aprobată prin Legea nr. 372/2002, publicată în M.Of. nr. 447 din 26 iunie 2002), prin Legea nr. 43/2003, publicată în M.Of. nr. 54 din 30 ianuarie 2003 și prin Legea nr. 286/2003, publicată în M.Of. nr. 473 din 2 iulie 2003 (de la 1 ianuarie 2004).

domiciliu în țară. Cererea se depune la misiunea diplomatică a României din statul în care domiciliază sau direct la serviciul județean de evidență a populației.

(2) Listele electorale permanente se întocmesc de Ministerul de Interne*, prin formațiunile de evidență a populației.

(3) Listele electorale permanente se întocmesc pentru comune, pe sate, iar pentru orașe, municipii și subdiviziuni administrativ-teritoriale ale municipiilor, pe străzi.

(4) Listele electorale permanente vor cuprinde în mod obligatoriu, în ordinea numărului imobilelor în care locuiesc alegătorii, numele și prenumele, codul numeric personal, domiciliul, numărul și seria actului de identitate, precum și numărul circumscripției electorale.

(5) Listele electorale permanente se întocmesc în două exemplare oficiale, se semnează de reprezentantul Ministerului de Interne*, respectiv de șeful formațiunii de evidență a populației și de primar. Un exemplar va fi predat spre păstrare, pe bază de proces-verbal, primăriei, iar celălalt, judecătoriei în a cărei raza teritorială se află localitatea pentru care au fost întocmite. Listele electorale permanente se păstrează în registre speciale cu file detașabile.

Art. 9. — (1) Ministerul de Interne* actualizează listele electorale permanente, întocmite conform art. 8, și le comunică primăriei și judecătoriei în cel mult 15 zile de la data stabilirii zilei votării.

(2) Persoanele decedate se radiază din lista electorală pe baza comunicării serviciului public local la care s-a înregistrat decesul, în termen de 24 de ore de la înregistrare, către serviciul județean de evidență a populației de la ultimul domiciliu al persoanei decedate.

(3) Persoanele care și-au pierdut cetățenia română se radiază din lista electorală, pe baza comunicării Ministerului Justiției.

(4) Persoanele care au pierdut drepturile electorale se radiază din lista electorală, în temeiul comunicării instanței judecătorești către serviciul județean de evidență a populației la care este arondată localitatea în care persoana în cauză își are domiciliul.

Art. 10. — (1) Fiecare alegător este înscris într-o singură listă electorală permanentă.

* Conform O.U.G. nr. 64/2003, publicată în M.Of. nr. 464 din 29 iunie 2003, Ministerul de Interne a devenit Ministerul Administrației și Internelor.

(2) Înscrierea în listele electorale permanente este obligatorie. Schimbarea domiciliului unei persoane va fi operată în mod corespunzător și în lista electorală permanentă de către formațiunea de evidență a populației de la noul domiciliu.

Art. 11. — Listele electorale speciale se întocmesc în cazurile prevăzute de prezenta lege și vor cuprinde numele și prenumele, codul numeric personal, domiciliul, seria și numărul actului de identitate ale alegătorului. Listele se semnează de președintele biroului electoral al secției de votare unde au fost întocmite.

Art. 12. — (1) Alegătorii au dreptul să verifice înscrierea în listele electorale. Întâmpinările împotriva omisiunilor, înscrierilor greșite și oricăror erori din liste se depun la primar, care le transmite de îndată autorităților care au întocmit listele. Acestea sunt obligate să se pronunțe în cel mult 3 zile de la înregistrare.

(2) Împotriva soluției date se poate face contestație în termen de 24 de ore de la comunicare. Contestația se soluționează în cel mult 3 zile de judecătoria în a cărei raza teritorială domiciliază alegătorul sau, în cazul celor înscrși în liste speciale, de judecătoria în a cărei raza teritorială se află biroul electoral al secției de votare care a întocmit lista. Hotărârea judecătorească este definitivă, executorie și se comunică celor interesați în termen de 24 de ore de la pronunțare.

(3) Întâmpinările formulate cu privire la listele speciale din străinătate se soluționează de către șeful misiunii diplomatice sau de înlocuitorul acestuia. Contestațiile împotriva dispozițiilor date de șeful misiunii diplomatice sau de înlocuitorul acestuia se depun la sediul misiunii și se trimit spre soluționare la Judecătoria sectorului 1 al municipiului București, prevederile alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 13. — (1) La solicitarea formațiunilor de evidență a populației în a căror raza teritorială de competență se află localitatea, primarii vor transmite informațiile necesare în vederea determinării precise a adresei de domiciliu a cetățenilor care locuiesc în sate, pe străzi renumerotate sau pe străzi a căror denumire a fost modificată prin hotărâre a consiliului local.

(2) Primării vor efectua copii de pe listele electorale permanente cuprinzând alegătorii din fiecare secție de votare, pe care le vor înainta, în două exemplare, birourilor electorale ale secțiilor de votare, în termen de 24 de ore de la constituirea acestora. Un exemplar va fi pus la dispoziție

alegătorilor pentru consultare, iar celălalt va fi utilizat în ziua alegerilor.

(3) Formațiunea de evidență a populației va transmite primarului, în termen de 24 de ore, modificările intervenite după trimiterea copiilor de pe listele electorale, care le va comunica de îndată judecătoriei și biroului electoral al secției de votare.

Art. 13¹. — Modelul listelor electorale permanente, al listei speciale, precum și cheltuielile de tipărire a acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Secțiunea a 2-a

Cărțile de alegător

Art. 14. — (1) Exercițarea dreptului de vot se face pe baza cărții de alegător, eliberată în condițiile prezentei legi. Cetățenii români aflați în străinătate pot vota și fără carte de alegător, pe baza pașaportului diplomatic, de serviciu, de simplu sau consular, pe care se va aplica ștampila cu mențiunea „Votat“ de către președintele secției de votare, cu precizarea zilei și a lunii în care a avut loc scrutinul.

(2) Forma, conținutul, modul de eliberare și de utilizare a cărții de alegător, precum și cheltuielile de tipărire și distribuire a acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului de Interne* și a Ministerului Funcției Publice**.

(3) Un alegător nu poate primi decât o singură carte de alegător.

Art. 15. — (1) Cărțile de alegător sunt valabile pentru toate consultările electorale, potrivit numărului de scrutine prevăzut în cuprinsul lor și se eliberează alegătorilor înscriși în listele electorale permanente ale localității în care domiciliază.

(2) Cartea de alegător se păstrează și se folosește numai de către titular.

Art. 16. — (1) Cartea de alegător se întocmește de Ministerul de Interne* prin formațiunea de evidență a populației la care este arondată localitatea în care își are domiciliul alegătorul.

* Vezi nota de la pag. 106.

** Conform O.U.G. nr. 291/2000, publicată în M.Of. nr. 706 din 29 decembrie 2000, Ministerul Funcției Publice a devenit Ministerul Administrației Publice, iar prin O.U.G. nr. 64/2003, acesta a devenit, prin comasare, Ministerul Administrației și Internelor.

(2) Eliberarea cărții de alegător se va face pe baza actului de identitate, numai titularului și sub semnătura acestuia, de către Ministerul de Interne*.

(3) *Abrogat.*

(4) După actualizarea listelor electorale permanente potrivit art. 9 alin. (1) întocmirea și eliberarea cărților de alegător pentru cetățenii care au împlinit vârsta de 18 ani până în luna ianuarie sau care vor împlini această vârstă până în ziua alegerilor inclusiv se fac potrivit prevederilor alin. (1), (2) și (3).

(5) Întâmpinările și contestațiile privind întocmirea sau eliberarea cărților de alegător se fac cu respectarea prevederilor art. 12, care se aplică în mod corespunzător.

(6) Evidența cărților de alegător se asigură de Ministerul de Interne*.

Art. 17. – (1) În cazul pierderii sau distrugerii cărții de alegător se poate elibera un duplicat de către autoritățile prevăzute la art. 16 alin. (2), care vor face mențiunea corespunzătoare în lista electorală permanentă a localității.

(2) Eliberarea duplicatului se face la cererea titularului și pe răspunderea acestuia. Originalul declarat pierdut sau distrus este nul de drept.

CAPITOLUL III

Secțiile de votare

Art. 18. – (1) Secțiile de votare se organizează în localități, după cum urmează:

a) în localitățile cu populație de peste 2.000 locuitori, câte o secție de votare la 1.000–2.000 locuitori;

b) în comunele cu populație sub 2.000 locuitori, o singură secție de votare.

(2) Se pot organiza secții de votare și în satele sau grupele de sate cu populație până la 1.000 locuitori, situate la o distanță mai mare de 5 km față de sediul secției de votare din reședința comunei.

Art. 19. – (1) Pe lângă unități militare, precum și pe lângă spitale, maternități, sanatorii, case de invalizi și cămine de bătrâni, având cel puțin 50 alegători, se pot organiza secții de votare separate.

(2) Se pot organiza secții de votare și în stațiile de cale ferată, în autogări, în porturi și aeroporturi, pentru alegătorii care, în ziua alegerilor, se află în timpul efectuării unei călătorii.

* Vezi nota de la pag. 106.

(3) Pentru studenții de la cursurile de zi și pentru elevii cu drept de vot care nu domiciliază în localitatea în care urmează studiile se organizează câte o secție de votare pe lângă căminele de studenți sau de elevi, pentru 500–2.000 alegători.

(4) La secțiile de votare organizate pe lângă unitățile militare votează numai militarii acestor unități, iar la cele pentru studenți și elevi, numai studenții și elevii din unitățile de învățământ arondate.

Art. 20. — (1) Pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României se organizează câte o secție de votare pentru alegătorii membri ai acestor reprezentanțe și familiile lor, precum și pentru cetățenii români din țară sau străinătate aflați în țările respective în ziua alegerilor. Aceste secții de votare aparțin de circumscripția electorală a municipiului București.

(2) Pe navele sub pavilion român, aflate în navigație în ziua alegerilor, se vor organiza secții de votare, acestea făcând parte din circumscripția electorală a locului unde este înregistrată nava.

.....

CAPITOLUL VI

Buletinele de vot

Art. 41. — (1) Pentru întreaga circumscripție electorală, buletinele de vot se vor imprima cu litere de aceeași mărime și aceleași caractere și cu aceeași cerneală, în atâtea exemplare câți alegători sunt în circumscripție, cu un supliment de 10 %.

(2) Imprimarea buletinelor de vot se asigură de birourile electorale de circumscripție prin intermediul prefectilor. Prefecții răspund ca toate buletinele de vot necesare să fie imprimate cu cel puțin 3 zile înainte de data alegerilor.

Art. 42. — (1) Buletinele de vot se predau președintelui biroului electoral de circumscripție, care le va distribui președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare cu cel puțin o zi înainte de data alegerilor. În municipiul București președintele biroului electoral de circumscripție distribuie, cu cel puțin două zile înainte de data alegerilor, buletinele de vot președinților oficiilor electorale, care le vor preda președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare cu cel puțin o zi înainte de data alegerilor. Predarea

și distribuirea buletinelor se fac în pachete sigilate de câte 100 de bucăți, pe bază de proces-verbal.

(2) Câte două exemplare din buletinele de vot, vizate și anulate de președintele biroului electoral de circumscripție se vor afișa în preziua alegerilor la sediul judecătorilor, precum și la sediul fiecărei secții de votare.

.....

CAPITOLUL VIII

Desfășurarea votării

Art. 49. – (...)

(3) Ștampilele și celelalte materiale necesare birourilor electorale ale secțiilor de votare se predau pe bază de proces-verbal de către primari, împreună cu președinții birourilor electorale de circumscripție sau, după caz, ai oficiilor electorale, președinților secțiilor de votare cu cel puțin o zi înaintea de data alegerilor. După preluarea buletinelor de vot și a ștampilelor președintele secției de votare asigură păstrarea acestora în deplină siguranță.

.....

Art. 53. – (1) Alegătorii pot vota la secția de votare unde își au domiciliul sau la secțiile de votare organizate potrivit art. 19 și 20. Alegătorii care votează la secțiile organizate potrivit art. 19 și 20 se înscriu în liste electorale speciale.

(2) Alegătorii care, în ziua votării, se află într-o altă localitate decât aceea în care sunt înscriși în listele electorale, pot să-și exercite dreptul de vot pe baza cărții de alegător la orice secție de votare, urmând a fi înscriși într-o listă electorală specială de către biroul electoral al secției de votare.

(2¹) În listele speciale vor fi trecuți și alegătorii care se prezintă la vot și fac dovada cu actul de identitate că domiciliază în zona arondată secției de votare respective, însă au fost omiși din lista electorală permanentă.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică și cetățenilor români cu domiciliul în străinătate care, în ziua votării, se află în țară, pe baza pașaportului.

.....

CAPITOLUL XII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 83. – (1) Cheltuielile pentru efectuarea operațiunilor electorale se suportă de la bugetul de stat.

(2) Sediul și dotarea Biroului Electoral Central se asigură de Guvern, ale birourilor electorale de circumscripție, de către prefecți și de președinții consiliilor județene, respectiv de primarul general al municipiului București, iar ale oficiilor electorale, precum și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, de către primar, împreună cu prefecții.

(3) Orice acte făcute în exercitarea drepturilor electorale prevăzute în prezenta lege sunt scutite de taxă de timbru.

Art. 84. — (1) Guvernul României va asigura, pentru sprijinirea activității birourilor electorale, statisticienii și personalul tehnic auxiliar necesar.

(2) Pe perioada cât funcționează birourile electorale, membrii acestora, statisticienii și personalul tehnic auxiliar, încadrați cu contract de muncă, se consideră detașați.

Art. 85. — (1) Judecarea de către instanțe a întâmpinărilor, contestațiilor sau a oricăror alte cereri prevăzute de prezenta lege se face potrivit regulilor stabilite de lege pentru ordonanța președințială, cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Împotriva hotărârilor definitive, pronunțate de instanțele judecătorești potrivit prezentei legi, nu există cale de atac.

Art. 86. — (1) Termenele pe zile, prevăzute de prezenta lege, se calculează din ziua când încep să curgă, până în ziua când se împlinesc, chiar dacă acestea nu sunt zile lucrătoare.

(2) Pe întreaga perioadă a alegerilor, birourile electorale și instanțele judecătorești vor asigura permanența activității necesare în vederea exercitării, de către cetățeni, a drepturilor electorale.

Art. 87. — (1) Persoanele condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă la pierderea drepturilor electorale nu participă la vot și nu vor fi avute în vedere la stabilirea numărului total al alegătorilor.

(2) Pentru persoanele deținute în baza unui mandat de arestare preventivă sau aflate în executarea unei sancțiuni contravenționale privative de libertate se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile art. 59 privind urna specială.

Art. 88. — (1) Prefecții verifică corecta îndeplinire, de către primari, a obligațiilor ce le revin potrivit prezentei legi și, în cazul constatării unor fraude electorale, seizează organele în drept.

(2) De asemenea, în cazul în care prefectii constată că în listele electorale un alegător nu a fost înscris sau nu a fost radiat, potrivit legii, sau că birourile electorale de circumscripție, oficiile electorale ori birourile electorale ale secțiilor de votare nu s-au constituit legal, vor formula întâmpinări și contestații, ce se soluționează în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Art. 89. — (1) Prin act de identitate, în sensul prezentei legi, se înțelege cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate, adeverința care ține loc de buletin de identitate ori pașaportul diplomatic, de serviciu, consular sau simplu, iar în cazul militarilor în termen și al elevilor din școlile militare, carnetul de serviciu militar.

(2) Pașaportul simplu poate fi folosit pentru exercitarea dreptului de vot numai de cetățenii români aflați în străinătate sau de cetățenii români domiciliați în străinătate. Cetățenii români cu domiciliul în România care votează în străinătate în baza pașaportului simplu vor completa o declarație pe propria răspundere că nu și-au exercitat sau nu își vor exercita dreptul de vot în aceeași zi pe baza altui act de identitate, astfel cum este definit la alin. (1), sau pe baza cărți de alegător.

.....
Art. 93. — (...)

(4) Procesele-verbale predate la Biroul Electoral Central, registrele acestuia, precum și toate documentele și materialele de la Biroul Electoral Central, rezultate în urma procesului electoral pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, se păstrează, în conformitate cu prevederile Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996, în arhiva Curții Supreme de Justiție, separat de celelalte documente ale instanței.

Art. 94. — (1) Buletinele de vot întrebuintate sau neîntrebuintate, procesele-verbale și ștampilele necesare în vederea votării, primite de instanțele judecătorești de la birourile electorale de circumscripție sau de la birourile electorale ale secțiilor de votare, vor fi păstrate în arhivă, separat de celelalte documente ale instanței, timp de 3 luni de la data publicării rezultatelor alegerilor în Monitorul Oficial al României.

(2) După împlinirea termenului prevăzut la alin. (1) instanțele, cu sprijinul prefectilor, vor preda, în vederea topirii, agenților economici specializați buletinele de vot și celelalte materiale utilizate în procesul votării.

Numerotarea [. . .] pentru fiecare circumscripție electorală

Numărul circumscripției electorale	Amplasarea teritorială
Circumscripția electorală nr. 1	Alba
Circumscripția electorală nr. 2	Arad
Circumscripția electorală nr. 3	Argeș
Circumscripția electorală nr. 4	Bacău
Circumscripția electorală nr. 5	Bihor
Circumscripția electorală nr. 6	Bistrița-Năsăud
Circumscripția electorală nr. 7	Botoșani
Circumscripția electorală nr. 8	Brașov
Circumscripția electorală nr. 9	Brăila
Circumscripția electorală nr. 10	Buzău
Circumscripția electorală nr. 11	Caras-Severin
Circumscripția electorală nr. 12	Călărași
Circumscripția electorală nr. 13	Cluj
Circumscripția electorală nr. 14	Constanța
Circumscripția electorală nr. 15	Covasna
Circumscripția electorală nr. 16	Dâmbovița
Circumscripția electorală nr. 17	Dolj
Circumscripția electorală nr. 18	Galati
Circumscripția electorală nr. 19	Giurgiu
Circumscripția electorală nr. 20	Gorj
Circumscripția electorală nr. 21	Harghita
Circumscripția electorală nr. 22	Hunedoara
Circumscripția electorală nr. 23	Ialomița
Circumscripția electorală nr. 24	Iasi
Circumscripția electorală nr. 25	Ifov
Circumscripția electorală nr. 26	Maramureș
Circumscripția electorală nr. 27	Mehedinti
Circumscripția electorală nr. 28	Mures
Circumscripția electorală nr. 29	Neamt
Circumscripția electorală nr. 30	Olt
Circumscripția electorală nr. 31	Prahova
Circumscripția electorală nr. 32	Satu Mare
Circumscripția electorală nr. 33	Sălaj
Circumscripția electorală nr. 34	Sibiu
Circumscripția electorală nr. 35	Suceava
Circumscripția electorală nr. 36	Teleorman
Circumscripția electorală nr. 37	Timiș
Circumscripția electorală nr. 38	Tulcea
Circumscripția electorală nr. 39	Vaslui
Circumscripția electorală nr. 40	Vâlcea
Circumscripția electorală nr. 41	Vrancea
Circumscripția electorală nr. 42	Municipiul București

HOTĂRÂREA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 1.100

din 22 septembrie 2003

**privind aducerea la cunoștință publică
a datei la care va avea loc referendumul
național privind revizuirea Constituției**

Publicată în M. Of. nr. 672 din 23 septembrie 2003

Articol unic. — Se aduce la cunoștință publică, potrivit legii, că referendumul național privind revizuirea Constituției va avea loc duminică, 19 octombrie 2003, între orele 8,00 și 20,00.

HOTĂRÂREA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 1.101

din 22 septembrie 2003

**privind aprobarea Programului
calendaristic pentru realizarea acțiunilor
referitoare la organizarea
și desfășurarea referendumului național
din data de 19 octombrie 2003
privind revizuirea Constituției**

Publicată în M. Of. nr. 672 din 23 septembrie 2003

Art. 1. — Se aprobă Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției, potrivit anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Pe baza Programului calendaristic prevăzut la art. 1, prefectii vor întocmi și aproba, prin ordin, programe calendaristice proprii privind organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției.

PROGRAMUL CALENDARISTIC
pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea
și desfășurarea referendumului național
din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției

Nr. crt.	Termenul de realizare potrivit legii	Textul legal	Acțiunea	Cine realizează acțiunea	Modalitatea de realizare
0	1	2	3	4	5
1.	18 septembrie		Adoptarea propunerii de revizuire a Constituției	Parlamentul	
2.	22 septembrie	Art. 15 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului	Publicarea Legii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției	Secretariatul general al Camerei Deputaților	Transmiterea legii la Regia Autonomă „Monitorul Oficial”
3.	23 septembrie	Art. 1 alin. (2) din Legea pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției și art. 15 alin. (2) din Legea nr. 3/2000	Aducerea la cunoștință publică a datei referendumului național	Guvernul	Prin publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, și prin presă, radio și televiziune
4.	23 septembrie	Art. 30 din Legea nr. 3/2000	Începerea campaniei pentru referendum		
5.	Cel mai târziu în ziua de 25 septembrie, ora 24,00	Art. 26 alin. (3)–(5) din Legea nr. 3/2000	Întocmirea și transmiterea la președintele tribunalului a listei cuprinzând alți juriști decât judecătorii și procurorii, care nu fac parte din nici un partid politic, precum și a listei cu alte persoane decât juriști, dintre care urmează să fie desemnați președinții birourilor electorale de circumscripție și președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare	Prefecții	
6.	Cu 48 de ore înainte, dar nu mai târziu de 24 septembrie	Art. 24 alin. (2) din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare	Publicarea în presă a datei la care se va efectua tragerea la sorți a celor 7 judecători de la Curtea Supremă de Justiție care vor face parte din Biroul Electoral Central	Președintele Curții Supreme de Justiție	
7.	Cu 48 de ore înainte, dar nu mai târziu de 24 septembrie	Art. 26 alin. (2) din Legea nr. 68/1992 cu modificările și completările ulterioare	Publicarea în presă a datei la care se va efectua tragerea la sorți a președinților birourilor electorale de circumscripție și a celor ai birourilor electorale ale secțiilor de votare	Președinții de tribunale	
8.	Până la data constituirii Biroului Electoral Central, respectiv a birourilor electorale de circumscripție și ale secțiilor de votare	Art. 83 alin. (2) din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Asigurarea sediului și dotării: — Biroului Electoral Central — birourilor electorale de circumscripție — birourilor electorale ale secțiilor de votare	— Guvernul — prefecți și președinții consiliilor județene, respectiv primarului general al municipiului București — primarii, împreună cu prefecții	
9.	Cel târziu în ziua de 26 septembrie	Art. 24 alin. (2) din Legea nr. 3/2000	Desemnarea celor 7 judecători ce vor intra în componența Biroului Electoral Central	Președintele Curții Supreme de Justiție	Prin tragere la sorți

Programul calendaristic

0	1	2	3	4	5
10.	Cel târziu în ziua de 26 septembrie	Art. 26 alin. (2) din Legea nr. 3/2000	Stabilirea președinților birourilor electorale de circumscripții și a celor ai birourilor electorale ale secțiilor de votare	Președinții de tribunale	Prin tragere la sorti
11.	Cel târziu în ziua de 27 septembrie	Art. 24 alin. (3) din Legea nr. 3/2000	Alegerea președintelui Biroului Electoral Central	Membrii Biroului Electoral Central	Prin vot secret
12.	Cel târziu în ziua de 28 septembrie	Art. 17 alin. (2) din Legea nr. 3/2000 și art. 9 din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Reactualizarea listelor electorale permanente	Formațiunea de evidență informatizată a persoanei	
13.	În termen de 24 de ore de la înregistrare	Art. 19 alin. (1) din Legea nr. 3/2000	Soluționarea întâmpinărilor la omisiuni, înscrieri greșite, alte erori din listele electorale permanente	Formațiunea de evidență informatizată a persoanei	Prin dispoziție
14.	În termen de 48 de ore de la înregistrare	Art. 19 alin. (2) din Legea nr. 3/2000	Soluționarea contestațiilor împotriva dispozițiilor date cu ocazia rezolvării întâmpinărilor privind omisiunile, înscrierile greșite sau alte erori din listele electorale permanente	Judecătoria în a cărei rază teritorială domiciliază contestatarul sau judecătoria în a cărei rază teritorială se află biroul electoral al secției de votare	Prin hotărâre
15.	Cel târziu în ziua de 28 septembrie	Art. 27 din Legea nr. 3/2000	Desemnarea delegaților partidelor politice în componența Biroului Electoral Central și a celorlalte birouri electorale	Partidele politice reprezentate în Parlament	Comunicare scrisă semnată de președintele partidului, pentru Birou Electoral Central, respectiv de președintele organizației județene pentru celelalte birou
16.	Cel târziu în ziua de 30 septembrie	Art. 18 din Legea nr. 3/2000	Delimitarea, numerotarea și aducerea la cunoștință publică a secțiilor de votare și indicarea locului unde se va desfășura votarea	Primarii, respectiv prefectii	Prin dispoziție, respectiv prin ordin și publicație
17.	Cel târziu în ziua de 3 octombrie	Art. 48 din Legea nr. 3/2000	Aprobarea hotărârilor Guvernului de stabilire a măsurilor tehnico-organizatorice privitoare la referendum	Guvernul	Hotărâri
18.	Începând cu data de 15 octombrie, ora 24,00	Art. 20 din Legea nr. 3/2000	Interdicția de a se mai face înscrieri în listele electorale suplimentare de către primari		
19.	Cel târziu în ziua de 15 octombrie	Art. 41 alin. (2) din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Imprimarea buletinelor de vot	Birourile electorale de circumscripție, prin intermediul prefectilor	
20.	Imediat după tipărire	Art. 42 alin. (1) din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Predarea buletinelor de vot către președintele biroului electoral de circumscripție	Prefectul	Proces-verbal
21.	Cel târziu în ziua de 16 octombrie, ora 24,00	Art. 22 din Legea nr. 3/2000	Înaintarea listelor electorale către birourile electorale ale secțiilor de votare	Primarii, pentru copiile de pe listele electorale permanente și pentru listele suplimentare prevăzute la art. 20 alin. (1) din Legea nr. 3/2000	
22.	Cel târziu în ziua de 17 octombrie, ora 24,00	Art. 42 alin. (1) din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Distribuirea către președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare a buletinelor de vot	Președintele biroului electoral de circumscripție	Predarea și distribuirea buletinelor se fac în pachete sigilate de câte 100 de bucăți pe bază de proces verbal
23.	Cel târziu în ziua de 17 octombrie, ora 24,00	Art. 49 alin. (3) din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare	Predarea ștampilelor și a celorlalte materiale necesare birourilor electorale ale secțiilor de votare către președinții acestora	Primarii împreună cu președinții birourilor electorale de circumscripție	Pe bază de proces-verbal
24.	În ziua de 17 octombrie, ora 24,00	Art. 30 din Legea nr. 3/2000	Încheierea campaniei pentru referendum		

Referendumul național privind revizuirea Constituției României

0	1	2	3	4	5
25.	În ziua de 18 octombrie, ora 18,00	Art. 31 alin. (4) și (5) din Legea nr. 3/2000	Președintele biroului electoral al secției de votare va fi prezent la sediu și va dispune măsurile necesare pentru votare și asigurarea pazei în jurul secției	Președintele biroului electoral al secției de votare	
26.	În ziua de 19 octombrie, ora 7,00	Art. 32 alin. (1) din Legea nr. 3/2000	Verificarea urnelor, listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor și sigilarea urnelor prin aplicarea ștampilei de control	Președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri	
27.	În ziua de 19 octombrie, ora 8,00	Art. 34 din Legea nr. 3/2000	Începerea votării		
28.	În ziua de 19 octombrie, ora 20,00	Art. 34 din Legea nr. 3/2000	Închiderea votării		
29.	În ziua de 19 octombrie, după ora 20,00	Art. 41 alin. (1) din Legea nr. 3/2000	Anularea buletinelor de vot neîntrebunțate și deschiderea urnelor	Președintele biroului electoral al secției de votare. Numai în prezența celorlalți membri și a persoanelor acreditate	În scris
30.	În timpul votării și la deschiderea urnelor	Art. 42 din Legea nr. 3/2000	Formularea de întâmpinări și contestații	Orice persoană interesată	
31.	De îndată	Art. 42 din Legea nr. 3/2000	Soluționarea întâmpinărilor și contestațiilor	Președintele biroului electoral al secției de votare	Prin hotărâre
32.	În ziua de 19 sau 20 octombrie, după caz	Art. 41 alin. (5) din Legea nr. 3/2000	Încheierea procesului-verbal de constatare a rezultatului votării în secție	Președintele biroului electoral al secției de votare	Procesul-verbal se semnează de președinte și de ceilalți membri ai biroului electoral al secției de votare
33.	În cel mult 24 de ore de la încheierea procesului-verbal	Art. 41 alin. (5) din Legea nr. 3/2000	Înaintarea procesului-verbal la biroul electoral de circumscripție	Președintele biroului electoral al secției de votare	
34.	În zilele de 20 și 21 octombrie	Art. 28 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 3/2000	Totalizarea voturilor pe baza proceselor-verbale primite de la secțiile de votare și încheierea procesului-verbal	Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București	
35.	În termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal de către biroul electoral de circumscripție	Art. 28 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 3/2000	Înaintarea către Biroul Electoral Central a rezultatelor referendumului de la secțiile de votare din județ sau din municipiul București	Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București	
36.	În zilele de 20 și 21 octombrie	Art. 44 din Legea nr. 3/2000	Centralizarea rezultatelor la nivel național	Biroul Electoral Central	Încheierea procesului-verbal
37.	În termen de 24 de ore de la încheierea centralizării	Art. 44 din Legea nr. 3/2000	Rezultatele centralizate la nivel național de către Biroul Electoral Central, cuprinzând numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare răspuns de pe buletinul de vot și numărul voturilor nule, se înaintează la Curtea Constituțională	Biroul Electoral Central	Cu pază militară
38.		Art. 45 alin. (1) din Legea nr. 3/2000	Prezentarea către Parlament a raportului cu privire la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național și confirmarea rezultatelor acestuia	Curtea Constituțională	
39.	După confirmarea rezultatului referendumului	Art. 45 din Legea nr. 3/2000	Publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului	Curtea Constituțională	Prin hotărâre
40.	La data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale	Art. 45 alin. (2) din Legea nr. 3/2000	Legea de revizuire a Constituției intră în vigoare		Prin publicarea hotărârii în Monitorul Oficial al României, Partea I
41.		Art. 45 alin. (3) din Legea nr. 3/2000	Publicarea rezultatului referendumului în Monitorul Oficial al României, Partea I, și în presă	Curtea Constituțională	

HOTĂRÂREA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 1.102

din 22 septembrie 2003

privind stabilirea măsurilor pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției

Publicată în M. Of. nr. 672 din 23 septembrie 2003

Art. 1. – (1) În scopul coordonării acțiunilor și măsurilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției, se constituie Comitetul național de coordonare, având componența prevăzută în anexa nr. 1.

(2) Comitetul național de coordonare este condus de primul-ministru.

(3) La lucrările Comitetului național de coordonare pot participa, în calitate de invitați, și reprezentanți ai Administrației Prezidențiale, Senatului, Camerei Deputaților, partidelor politice parlamentare și Clubului Român de Presă.

(4) Secretariatul tehnic al Comitetului național de coordonare este asigurat de Ministerul Administrației și Internelor.

Art. 2. – (1) Pentru urmărirea aducerii la îndeplinire a sarcinilor stabilite de Comitetul național de coordonare și a celor prevăzute de legislația în vigoare în domeniul organizării și desfășurării referendumului național, care revin Guvernului, ministerelor și celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, prefectilor și primarilor, precum și altor instituții, se constituie Comisia tehnică centrală, în componența prevăzută în anexa nr. 2. Componența nominală a Comisiei tehnice centrale se stabilește prin ordin al ministrului administrației și internelor.

(2) Comisia tehnică centrală este condusă de ministrul administrației și internelor.

(3) La ședințele Comisiei tehnice centrale pot participa, în calitate de invitați, reprezentanți ai Administrației Prezidențiale, Senatului, Camerei Deputaților, partidelor politice parlamentare, Clubului Român de Presă, precum și ai altor instituții publice centrale și ai organizațiilor neguvernamentale.

(4) Secretariatul tehnic al Comisiei tehnice centrale va fi asigurat de Ministerul Administrației și Internelor.

Art. 3. — (1) La nivelul județelor și al municipiului București se vor constitui, în termen de cel mult 3 zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, comisii tehnice județene, respectiv a municipiului București, în componența prevăzută în anexa nr. 3, cu atribuții în coordonarea și urmărirea îndeplinirii sarcinilor autorităților administrației publice locale, prevăzute în legislația în vigoare în domeniul referendumului național pentru revizuirea Constituției.

(2) Componența nominală a comisiilor tehnice județene, respectiv a municipiului București, se stabilește prin ordin al prefectului.

(3) La ședințele comisiei tehnice județene, respectiv a municipiului București, pot participa, în calitate de invitați, reprezentanți ai partidelor politice parlamentare, ai altor instituții publice centrale, ai Clubului Român de Presă și ai organizațiilor neguvernamentale.

(4) Pentru urmărirea și soluționarea operativă a problemelor curente din circumscripția electorală, pe lângă comisia tehnică județeană, respectiv a municipiului București, se constituie un grup tehnic de lucru, condus de secretarul general al prefecturii, format din specialiști desemnați de conducătorii serviciilor publice ale ministerelor și ale celorlalte autorități ale administrației publice centrale, organizate la nivelul județului, respectiv al municipiului București. Din grupul tehnic de lucru vor face parte și 2–3 specialiști din aparatul consiliilor județene.

(5) În perioada în care își desfășoară activitatea în cadrul grupului tehnic de lucru, membrii acestuia vor fi degrevați de sarcinile de serviciu.

(6) Condițiile materiale necesare pentru funcționarea grupului tehnic de lucru se asigură prin grija prefecturii. Salariile și celelalte drepturi bănești cuvenite salariaților delegați în grupul tehnic de lucru se achită de instituțiile de la care aceștia provin.

Art. 4. – (1) Ministerele și celelalte autorități ale administrației publice centrale au următoarele atribuții:

A. Ministerul Administrației și Internelor:

a) să actualizeze, prin serviciile publice comunitare de evidență informatizată a persoanei, listele electorale permanente. Un exemplar al listelor se predă primăriei, iar celălalt exemplar judecătoriei în a cărei rază teritorială se află localitatea respectivă, în conformitate cu Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din 19 octombrie privind revizuirea Constituției;

b) să ia măsuri, împreună cu Ministerul Apărării Naționale, pentru asigurarea ordinii și liniștii publice în toate localitățile țării, pe întreaga perioadă a campaniei pentru referendumul național și, în mod deosebit, în ziua votării, precum și în zilele care premerg și succed acestei zile;

c) să asigure, împreună cu Ministerul Apărării Naționale, paza secțiilor de votare și a dosarelor întocmite de birourile electorale, pe timpul transportului acestora la birourile electorale de circumscripție ale sectoarelor municipiului București, respectiv la Biroul Electoral Central, precum și paza pe timpul tipării, transportului și depozitării buletinelor de vot și a celorlalte materiale necesare pentru votare;

d) să organizeze, împreună cu Ministerul Apărării Naționale și cu sprijinul autorităților administrației publice locale, secții de votare pe lângă unitățile militare și să asigure dotarea acestora cu cele necesare pentru exercitarea dreptului de vot;

e) să propună Guvernului spre adoptare, împreună cu Institutul Național de Statistică, modelul formularelor și al ștampilelor necesare, cu excepția celor stabilite prin lege;

f) să organizeze, în termen de cel mult 5 zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, instruirea

prefecților, a secretarilor generali ai prefecturilor și a secretarilor județelor cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului național pentru revizuirea Constituției;

g) să asigure condiții corespunzătoare – sediu, dotare tehnică, materială și personal auxiliar – pentru funcționarea Biroului Electoral Central;

h) să acorde, în perioada campaniei pentru referendumul național privind revizuirea Constituției, sprijin de specialitate prefecturilor și primăriilor, în vederea realizării la termen și în condiții corespunzătoare a sarcinilor ce le revin în organizarea și desfășurarea acestuia;

i) să ia, în condițiile legii, măsurile necesare pentru organizarea în localități a numărului maxim de secții de votare;

j) să ia măsurile necesare pentru a facilita exercitarea dreptului de vot de către alegătorii aflați în situațiile prevăzute la art. 59 din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare;

B. Ministerul Justiției – să ia măsurile necesare pentru întocmirea, în conformitate cu Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din 19 octombrie privind revizuirea Constituției, a listelor cuprinzând magistrații sau juriștii care pot face parte din birourile electorale, potrivit legii;

C. Ministerul Afacerilor Externe:

a) să avizeze, în condițiile legii, propunerile Biroului Electoral Central de acreditare a observatorilor străini, precum și a delegațiilor mass-media străine;

b) să furnizeze, în timp util, datele necesare pentru organizarea și numerotarea secțiilor de votare din străinătate;

c) să sprijine, împreună cu Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, organizarea de secții de votare pentru cetățenii români care se află, în ziua referendumului național pentru revizuirea Constituției, în afara granițelor țării;

D. Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului:

a) să sprijine, împreună cu Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, organizarea, în condițiile legii, de secții de votare în toate unitățile de asistență socială, în toate unitățile sanitare, în gări, aerogări și porturi, precum și în toate căminele studențești;

b) să asigure personalul necesar în vederea sprijinirii Biroului Electoral Central pentru soluționarea unor probleme privitoare la rezervarea locurilor de cazare și la procurarea mijloacelor de transport, potrivit reglementărilor în vigoare, pentru observatorii și reprezentanții mass-media din străinătate;

E. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului – să dispună, împreună cu Ministerul Culturii și Cultelor, măsurile necesare pentru a pune la dispoziție autorităților administrației publice locale spații corespunzătoare în unitățile din subordine, în vederea organizării de secții de votare, precum și pentru sprijinirea cu personal din subordine a operațiunilor tehnice la secțiile de votare;

F. Ministerul Sănătății – să ia măsurile necesare pentru asigurarea asistenței medicale la secțiile de votare;

G. Institutul Național de Statistică:

a) să asigure numărul de informaticieni, statisticieni și personal tehnic auxiliar, dotarea necesară cu echipamente și tehnică de calcul și programele de prelucrare a datelor pentru efectuarea operațiunilor tehnice privind stabilirea rezultatelor referendumului;

b) să organizeze instruirea conducătorilor direcțiilor județene de statistică privind participarea specialiștilor informaticieni, statisticieni și a personalului tehnic auxiliar la efectuarea operațiunilor tehnice pentru stabilirea rezultatelor referendumului.

(2) Ministerelor și celorlalte autorități ale administrației publice centrale le revine obligația de a aduce la îndeplinire orice altă sarcină stabilită de Comitetul național de coordonare.

Art. 5. – (1) În termen de cel mult 7 zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, prefectii vor organiza instruirea primarilor și a secretarilor comunelor,

orașelor și municipiilor cu privire la sarcinile ce le revin în vederea organizării și desfășurării în bune condiții a referendumului național pentru revizuirea Constituției.

(2) Prefecturile județelor, respectiv a municipiului București, vor colabora cu președinții consiliilor județene și cu primarii pentru asigurarea condițiilor corespunzătoare de funcționare a birourilor electorale, potrivit legii, cu excepția Biroului Electoral Central.

Art. 6. — (1) Președinții comisiilor tehnice județene, respectiv a municipiului București, vor informa zilnic Comisia tehnică centrală în legătură cu stadiul pregătirii și organizării referendumului național pentru revizuirea Constituției.

(2) Comisia tehnică centrală va prezenta Comitetului național de coordonare, săptămânal sau ori de câte ori este necesar, raportări în legătură cu stadiul îndeplinirii acțiunilor privind pregătirea și organizarea referendumului național pentru revizuirea Constituției, potrivit programului calendaristic aprobat de Guvern.

Art. 7. — Anexele nr. 1–3 fac parte integrantă din prezenta hotărâre.

ANEXA Nr. 1

COMPONENȚA

Comitetului național de coordonare a acțiunilor și măsurilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției

Președinte:

Primul-ministru

Membri:

1. Ministrul administrației și internelor
2. Ministrul pentru coordonarea Secretariatului General al Guvernului
3. Ministrul justiției
4. Ministrul finanțelor publice
5. Ministrul afacerilor externe
6. Ministrul apărării naționale
7. Ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului
8. Ministrul educației, cercetării și tineretului
9. Ministrul sănătății

10. Ministrul muncii, solidarității sociale și familiei
11. Ministrul culturii și cultelor
12. Ministrul delegat pentru administrația publică
13. Președintele Agenției pentru Strategii Guvernamentale
14. Președintele Administrației Naționale a Rezervelor de Stat
15. Președintele Institutului Național de Statistică
16. Directorul general al Agenției Naționale de Presă „Rompres“
17. Președintele Societății Române de Televiziune
18. Președintele Societății Române de Radiodifuziune.

ANEXA Nr. 2

COMPONENTA
Comisiei tehnice centrale

Președinte:

Ministrul administrației și internelor

Membri:

Ministrul delegat pentru administrația publică

a) Reprezentanți, la nivel de secretar de stat, ai:

1. Secretariatului General al Guvernului
2. Ministerului Justiției
3. Ministerului Finanțelor Publice
4. Ministerului Afacerilor Externe
5. Ministerului Apărării Naționale
6. Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
7. Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului
8. Ministerului Sănătății
9. Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
10. Ministerului Culturii și Cultelor
11. Ministerului Administrației și Internelor – 2 reprezentanți

b) Reprezentanți ai:

1. Agenției pentru Strategii Guvernamentale
2. Administrației Naționale a Rezervelor de Stat
3. Institutului Național de Statistică
4. Agenției Naționale de Presă „Rompres“
5. Societății Române de Televiziune
6. Societății Române de Radiodifuziune.

COMPONENTA
comisiei tehnice județene și a municipiului București

Președinte:

Prefectul județului sau al municipiului București

Membri:

1. Secretarul general al prefecturii
2. Secretarul județului sau al municipiului București
3. Directorul direcției județene pentru statistică
4. Directorul general al direcției generale județene a finanțelor publice
5. Inspectorul-șef al inspectoratului județean de poliție (pentru municipiul București, directorul general al Direcției Generale de Poliție a Municipiului București)
6. Șeful serviciului public comunitar județean sau al municipiului București de evidență informatizată a persoanei
7. Șeful centrului militar județean
8. Comandantul comandamentului de jandarmi județean (pentru municipiul București, șeful Direcției de ordine publică din Comandamentul Național al Jandarmeriei)
9. Inspectorul general al inspectoratului școlar județean
10. Directorul direcției de sănătate publică județene
11. Corespondentul județean al Agenției Naționale de Presă „Rompres“
12. Directorul direcției pentru dialog, familie și solidaritate socială județene sau a municipiului București.

HOTĂRÂREA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 1.103

din 22 septembrie 2003

privind stabilirea modelelor buletinului de vot, proceselor-verbale, listelor electorale speciale și suplimentare și ștampilelor pentru referendumul național privind revizuirea Constituției

Publicată în M. Of. nr. 673 din 23 septembrie 2003

Art. 1. – Modelul buletinului de vot pentru referendumul național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției este prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 2. – Pentru consemnarea rezultatului votării la referendumul național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției vor fi folosite modelele de procese-verbale prevăzute în anexele nr. 2, 3 și 4.

Art. 3. – Modelul listei electorale speciale și al listei electorale suplimentare pentru referendumul național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției sunt prevăzute în anexele nr. 5 și 6.

Art. 4. – (1) La referendumul național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției se folosește modelul ștampilei de control a secției de votare, respectiv al ștampilei cu mențiunea „Votat“, prevăzute în anexa nr. 7, respectiv anexa nr. 8.

(2) Ștampilele cu mențiunea „Votat“ se asigură de Ministerul Administrației și Internelor.

Art. 5. – (1) Scrutinul pentru referendumul național privind revizuirea Constituției care va avea loc în ziua de 19 octombrie 2003 are numărul de ordine 2 în cartea de alegător. După exercitarea dreptului de vot, președintele biroului electoral al secției de votare va asigura aplicarea ștampilei de control a secției de votare în patruleterul „Scrutin 2“ al cărții de alegător.

(2) Alegătorilor care nu posedă carte de alegător li se va aplica ștampila de control a secției de votare, sub care se va scrie data de 19 octombrie 2003, pe actul de identitate.

(3) Pe cartea de identitate a alegătorilor care nu posedă și carte de alegător se va lipi un timbru cu mențiunea „Votat“ și data de 19 octombrie 2003. Timbrele vor fi confecționate și difuzate prefectilor prin grija Ministerului Administrației și Internelor.

Art. 6. – Actele de identitate în baza cărora se poate exercita dreptul de vot în cadrul referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției sunt cele prevăzute la art. 89 alin. (1) din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 7. – Anexele nr. 1–8 fac parte integrantă din prezenta hotărâre.

ANEXA Nr. 1

ROMÂNIA

BULETIN DE VOT

**pentru referendumul național din data de 19 octombrie 2003
asupra Legii de revizuire a Constituției României**

DA

Sunteți de acord cu Legea
de revizuire a Constituției
României în forma adoptată
de Parlament?

NU

NOTĂ:

1. Dimensiunile buletinului de vot se vor stabili de Biroul Electoral Central.

2. Textul buletinului de vot se va tipări cu litere corp 24, romane verzale drepte, de culoare neagră.

3. Pătratul cu mențiunea „DA“ sau „NU“ va avea latura de 4 cm, așa încât să poată cuprinde ștampila cu mențiunea „Votat“.

ANEXA Nr. 2

Județul*)
Comuna (orașul, municipiul, sectorul
municipiului București)
Secția de votare nr.

PROCES-VERBAL

privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților**)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate
11. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate biroului electoral de circumscripție ...
12. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor

Memברי:

.....
(numele, prenumele și ștampila)
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Municipiul București, în cazul în care secția de votare face parte din acest municipiu.

**) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăunarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

Biroul electoral de circumscripție
.....

PROCES-VERBAL
privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților*)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA”
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU”
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul total al întâmpinărilor și contestațiilor
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate de către birourile electorale ale secțiilor de votare
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către birourile electorale ale secțiilor de votare
12. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate biroului electoral de circumscripție ...
13. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către biroul electoral de circumscripție

Președintele biroului electoral,

Membri:

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

Biroul Electoral Central
.....

PROCES - VERBAL
privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum
2. Numărul participanților*)
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „DA“
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul „NU“
7. Numărul voturilor nule
8. Numărul voturilor contestate
9. Numărul total al întâmpinărilor și contestațiilor
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate de către birourile electorale de circumscripție
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către birourile electorale de circumscripție
12. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate Biroului Electoral Central
13. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor de către Biroul Electoral Central

Memברי:

Președintele Biroului Electoral Central,

.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data

*) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

ANEXA Nr. 5

ROMÂNIA
 JUDEȚUL**)
 MUNICIPIUL
 Orașul
 Comuna
 Satul

Circumscripția electorală nr.
 Secția de votare*)

LISTA ELECTORALĂ SPECIALĂ

Nr. crt.	Numele și prenumele alegătorului	Codul numeric personal	Domiciliul alegătorului	Seria și numărul actului de identitate	Semnătura

Președintele biroului electoral al secției de votare

Numele și prenumele
 Semnătura

NOTĂ:

1. Lista specială se întocmește și se folosește numai la secțiile de votare prevăzute la art. 19 și 20 din Legea nr. 68/1992, cu modificările și completările ulterioare.
2. Pentru secțiile de votare organizate în străinătate, listele speciale se tipăresc prin grija Ministerului Administrației și Internelor, iar pentru secțiile organizate pe nave, listele se tipăresc și se expediază prin grija prefectilor.

*) În cazul secțiilor de votare organizate în străinătate se va scrie „organizată în localitatea” după care se va completa denumirea țării, iar în cazul secțiilor de votare organizate pe nave, se va scrie „organizată pe nava”

**) În cazul municipiului București, se va scrie „Municipiul București”.

ANEXA Nr. 6

ROMÂNIA
 JUDEȚUL
 Municipiul, sectorul
 Orașul, comuna, satul

Circumscripția electorală nr.
 Secția de votare nr.

LISTA ELECTORALĂ SUPLIMENTARĂ

Nr. crt.	Numele și prenumele alegătorului	Codul numeric personal	Domiciliul alegătorului	Reședința alegătorului	Seria și numărul actului de identitate	Semnătura

Primar)*

Numele și prenumele.....

Semnătura

*Președintele biroului electoral al secției de votare**)*

Numele și prenumele

Semnătura

NOTĂ:

1. Lista suplimentară se întocmește în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (1) și art. 21 din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.
2. Tipărirea formularelor se face prin grija prefectilor.

*) Se întocmește și se semnează de primar, în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (1) din Legea nr. 3/2000.

**) Se întocmește de președintele biroului electoral al secției de votare, în ziua votării, conform art. 21 din Legea nr. 3/2000.

ANEXA Nr. 7

**MODELUL
ștampilei de control a secției de votare**

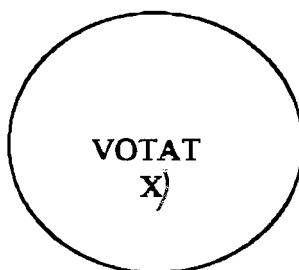

NOTĂ:

Ștampila va avea diametrul de 20 mm.

ANEXA Nr. 8

**MODELUL
ștampilei „VOTAT“**

NOTĂ:

Ștampila va avea diametrul de 20 mm.

x) Se trece numărul circumscripției electorale.

HOTĂRÂREA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 1.104

din 22 septembrie 2003

privind cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției

Publicată în M. Of. nr. 674 din 24 septembrie 2003

Art. 1. – Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției din data de 19 octombrie 2003, denumit în continuare *referendumul național*, se asigură de la bugetul de stat.

Art. 2. – (1) Pentru efectuarea cheltuielilor necesare în vederea pregătirii, organizării și desfășurării referendumului național se suplimentează bugetul Ministerului Administrației și Internelor, bugetul Secretariatului General al Guvernului, pentru Institutul Național de Statistică și pentru Agenția pentru Strategii Guvernamentale, și bugetul Ministerului Afacerilor Externe din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului cu sumele prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

(2) Cheltuielile pentru organizarea, dotarea și funcționarea Biroului Electoral Central se vor suporta de Ministerul Administrației și Internelor din bugetul suplimentat conform alin. (1).

(3) Sediul Biroului Electoral Central va fi pus la dispoziție Ministerului Administrației și Internelor de către Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat“, în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 533/2002 privind organizarea și funcționarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat“, cu modificările ulterioare.

(4) Ministerul Administrației și Internelor va repartiza, pe prefecturi, sumele cu care se majorează alocațiile

bugetare ale acestora, necesare pentru organizarea și desfășurarea referendumului național.

(5) Ministerul Administrației și Internelor va asigura achiziționarea hârtiei pentru tipărirea buletinelor de vot de la Administrația Națională a Rezervelor de Stat.

(6) Prefecturile vor asigura imprimarea buletinelor de vot cu garantarea securității acestor documente, precum și tipărirea machetei proceselor-verbale pentru constatarea rezultatului referendumului național.

Art. 3. — (1) În cadrul bugetului aprobat, efectuarea cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea referendumului național se va realiza sub supravegherea Comisiei pentru informare publică și transparență.

(2) Comisia prevăzută la alin. (1) se compune din câte un reprezentant al partidelor parlamentare, din doi reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și doi reprezentanți ai Clubului Român de Presă.

(3) Componenta nominală a comisiei prevăzute la alin. (1) se stabilește de către președintele Comisiei tehnice centrale, pe baza propunerilor formulate de partidele politice parlamentare, organizațiile neguvernamentale și Clubul Român de Presă.

(4) Comisia prevăzută la alin. (1) își desemnează președintele dintre membrii nominalizați potrivit alin. (3).

Art. 4. — Bunurile materiale aflate în stare bună recuperate de la alegerile anterioare și aflate la consiliile locale, consiliile județene, precum și la prefecturi vor fi utilizate și cu ocazia referendumului național.

Art. 5. — (1) Pe toată perioada exercitării atribuțiilor privind organizarea și desfășurarea referendumului național, instituțiile la care sunt angajați membrii birourilor electorale, informaticienii, statisticienii și personalul tehnic auxiliar le asigură acestora drepturile salariale cuvenite, potrivit legii.

(2) Pentru membrii Biroului Electoral Central, începând cu data constituirii acestuia se acordă o indemnizație de 300.000 lei pe zi, pe întreaga perioadă de activitate, care se suportă de Ministerul Administrației și Internelor din bugetul suplimentat conform art. 2 alin. (1).

(3) Informaticienii, statisticienii și personalul tehnic auxiliar care participă la executarea operațiunilor generate de activitatea la Biroul Electoral Central vor primi o indemnizație de 150.000 lei pe zi, pe întreaga perioadă de activitate, care se suportă de Ministerul Administrației și Internelor din bugetul suplimentat conform art. 2 alin. (1).

(4) Membrii birourilor electorale de circumscripție beneficiază de o indemnizație de 200.000 lei pe zi, pe întreaga perioadă de activitate, începând cu data constituirii acestora. Informaticienii, statisticienii și personalul tehnic auxiliar care participă la efectuarea operațiunilor generate de desfășurarea referendumului național pe lângă birourile electorale de circumscripție vor primi o indemnizație de 150.000 lei pe zi, pe întreaga perioadă de activitate.

(5) Membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare beneficiază de o indemnizație de 150.000 lei pe zi de activitate, dar nu mai mult de 3 zile. Informaticienii, statisticienii și personalul tehnic auxiliar care participă la executarea operațiunilor generate de desfășurarea referendumului național pe lângă birourile electorale ale secțiilor de votare vor primi o indemnizație de 150.000 lei pe zi de activitate, dar nu mai mult de 3 zile.

(6) Membrii Biroului Electoral Central, precum și membrii birourilor electorale de circumscripție, ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, informaticienilor, statisticienilor și personalului tehnic auxiliar al acestora, care participă la realizarea operațiunilor legate de desfășurarea referendumului național, precum și personalului Ministerului Administrației și Internelor sau al Ministerului Apărării Naționale care este în misiune de pază a acestor birouri li se vor asigura în ziua votării băuturi răcoritoare, cafea și gustări, în limita sumei de 45.000 lei de persoană.

(7) Plata indemnizațiilor prevăzute la alin. (4) și (5) se face de către prefecturi, din sumele repartizate conform art. 2 alin. (4), pe baza listelor de prezență avizate de președinții birourilor electorale.

(8) Veniturile din indemnizațiile mai sus menționate se impozitează conform prevederilor art. 43 din Ordonanța

Guvernului nr. 7/2001 privind impozitul pe venit, aprobată și modificată prin Legea nr. 493/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Prin *zi de activitate* se înțelege munca desfășurată pe parcursul unei zile calendaristice, indiferent de numărul de ore prestate, dar nu mai puțin de 8 ore pe zi.

(10) Prefecturile asigură cheltuielile de protocol prevăzute la alin. (6) pentru membrii birourilor electorale de circumscripție, precum și pentru informaticienii, statisticienii și personalul tehnic auxiliar care participă la realizarea activităților acestor birouri, din sumele repartizate conform art. 2 alin. (4), iar pentru membrii Biroului Electoral Central și celelalte categorii de personal care participă la desfășurarea activității acestuia cheltuielile de protocol se asigură de Ministerul Administrației și Internelor.

(11) Pe lângă drepturile prevăzute la alin. (4) și (5) membrii birourilor electorale care domiciliază în alte localități beneficiază de indemnizația de delegare, precum și de decontarea cheltuielilor de transport și cazare, potrivit reglementărilor în vigoare care stabilesc aceste drepturi pentru personalul din instituțiile publice.

Art. 6. — (1) Cheltuielile necesare pentru transportul buletinelor de vot, al listelor electorale, al proceselor-verbale și al altor documente prevăzute de lege se asigură de prefecturi din sumele repartizate conform prevederilor art. 2 alin. (4).

(2) Cheltuielile suplimentare cu consumul de carburanți ocazionale de activitățile specifice legate de referendumul național, efectuate de către prefecturi, se aprobă prin ordin al ministrului administrației și internelor.

Art. 7. — (1) Ștampila Biroului Electoral Central și ștampilele cu mențiunea „Votat” se confecționează de Ministerul Administrației și Internelor.

(2) Ștampilele birourilor electorale de circumscripție, precum și cele de control ale secțiilor de votare se asigură de prefecturi.

Art. 8. — Sediile și dotarea birourilor electorale de circumscripție se asigură de către prefecti și președinții con-

siliilor județene, iar ale secțiilor de votare de către primari împreună cu prefectii, potrivit prevederilor art. 83 alin. (2) din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 9. – Sumele puse la dispoziție Ministerului Administrației și Internelor, Secretariatului General al Guvernului, pentru Institutul Național de Statistică și pentru Agenția pentru Strategii Guvernamentale, și Ministerului Afacerilor Externe, rămase neutilizate, se vor restitui în vederea reîntregirii Fondului de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, în termen de 30 de zile de la data publicării rezultatului referendumului național în Monitorul Oficial al României, Partea I, dar nu mai târziu de 10 decembrie 2003.

Art. 10. – Ministerul Finanțelor Publice va introduce modificările ce decurg din aplicarea prevederilor prezentei hotărâri în bugetul de stat, bugetul Ministerului Administrației și Internelor, bugetul Secretariatului General al Guvernului, pentru Institutul Național de Statistică și pentru Agenția pentru Strategii Guvernamentale, și în bugetul Ministerului Afacerilor Externe pe anul 2003.

Art. 11. – Pentru respectarea termenelor prevăzute de Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.101/2003, toate achizițiile de bunuri și servicii necesare desfășurării în bune condiții a acestuia se vor face potrivit prevederilor art. 12 lit. h) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2001 privind achizițiile publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 212/2002.

SUMELE

alocate pentru efectuarea cheltuielilor necesare în vederea pregătirii, organizării și desfășurării referendumului național privind revizuirea Constituției și repartizarea acestora

Instituții	Capitol	Cheltuieli			Total
		personal	materiale	capital	
Ministerul Administrației și Internelor					
Evidența informatizată a persoanei	55.01		6,4	28	34,4
Biroul Electoral Central, prefecturi	51.01	55,3	101,8	6,5	163,6
Total		55,3	108,2	34,5	198
Ministerul Administrației și Internelor:					
Secretariatul General al Guvernului					
Agencia pentru Strategii Guvernamentale	59.01		15		15
Institutul Național de Statistică	51.01	0,5	1,5	2,5	4,5
Total		0,5	16,5	2,5	19,5
Secretariatul General al Guvernului:					
Ministerul Afacerilor Externe	51.01	0,5	5,0		5,5
Total		0,5	5,0		5,5
Ministerul Afacerilor Externe:					
TOTAL GENERAL:		56,3	129,7	37	223,0

SUMAR

– Legea nr. 375/2003 pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției.....	5
– Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului	6
CAPITOLUL I	
Dispoziții generale	6
CAPITOLUL II	
Organizarea referendumului național	7
<i>Secțiunea 1</i>	
Referendumul privind revizuirea Constituției	7
<i>Secțiunea a 2-a</i>	
Referendumul privind demiterea președintelui României	8
<i>Secțiunea a 3-a</i>	
Referendumul cu privire la probleme de interes național	8
CAPITOLUL III	
Referendumul local	9
CAPITOLUL IV	
Dispoziții comune cu privire la desfășurarea referendumului	9
CAPITOLUL V	
Contravenții și infracțiuni	18
CAPITOLUL VI	
Dispoziții tranzitorii și finale.....	20
Anexa nr. 1A – Buletin de vot pentru referendumul național din data de....asupra... ..	21
Anexa nr. 1B – Buletin de vot pentru referendumul local din data de....asupra... ..	21
Anexa nr. 2 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra... ..	22
Anexa nr. 3 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra... ..	23
Anexa nr. 4 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra... ..	24
Anexa nr. 5 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului local asupra... ..	25
Anexa nr. 6 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului local asupra... ..	26

– Legea de revizuire a Constituției României	27
– Constituția României – 1991	51
TITLUL I	
Principii generale.....	51
TITLUL II	
Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale.....	54
CAPITOLUL I	
Dispoziții comune	54
CAPITOLUL II	
Drepturile și libertățile fundamentale.....	56
CAPITOLUL III	
Îndatoririle fundamentale.....	68
CAPITOLUL IV	
Avocatul Poporului	69
TITLUL III	
Autoritățile publice	70
CAPITOLUL I	
Parlamentul	70
<i>Secțiunea 1</i>	
Organizare și funcționare	70
<i>Secțiunea a 2-a</i>	
Statutul deputaților și al senatorilor.....	74
<i>Secțiunea a 3-a</i>	
Legiferarea	75
CAPITOLUL II	
Președintele României	79
CAPITOLUL III	
Guvernul.....	86
CAPITOLUL IV	
Raporturile Parlamentului cu Guvernul.....	89
CAPITOLUL V	
Administrația publică	92

	<i>Secțiunea 1</i>	
Administrația publică centrală de specialitate		92
	<i>Secțiunea a 2-a</i>	
Administrația publică locală		93
	CAPITOLUL VI	
Autoritatea judecătorească.....		95
	<i>Secțiunea 1</i>	
Instanțele judecătorești		95
	<i>Secțiunea a 2-a</i>	
Ministerul Public		96
	<i>Secțiunea a 3-a</i>	
Consiliul Superior al Magistraturii		97
	TITLUL IV	
Economia și finanțele publice		97
	TITLUL V	
Curtea Constituțională.....		100
	TITLUL VI	
Revizuirea Constituției.....		102
	TITLUL VII	
Dispoziții finale și tranzitorii.....		104
– Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului (extras).....		105
	CAPITOLUL II	
Listele electorale și cărțile de alegător		105
	<i>Secțiunea 1</i>	
Listele electorale		105
	<i>Secțiunea a 2-a</i>	
Cărțile de alegător		108
	CAPITOLUL III	
Secțiile de votare		109
	CAPITOLUL VI	
Buletinele de vot.....		110
	CAPITOLUL VIII	
Desfășurarea votării		111

CAPITOLUL XII

Dispoziții tranzitorii și finale.....	111
Anexă – Numerotarea [...] pentru fiecare circumscripție electorală.....	114
– Hotărârea Guvernului României nr. 1.100/2003 privind aducerea la cunoștință publică a datei la care va avea loc referendumul național privind revizuirea Constituției.....	115
– Hotărârea Guvernului României nr. 1.101/2003 privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției.....	115
Anexă – Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 19 octombrie 2003 privind revizuirea Constituției.....	116
– Hotărârea Guvernului României nr. 1.102/2003 privind stabilirea măsurilor pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției.....	119
Anexa nr. 1 – Componenta Comitetului național de coordonare a acțiunilor și măsurilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției.....	124
Anexa nr. 2 – Componenta Comisiei tehnice centrale.....	125
Anexa nr. 3 – Componenta comisiei tehnice județene și a municipiului București.....	126
– Hotărârea Guvernului României nr. 1.103/2003 privind stabilirea modelelor buletinului de vot, proceselor-verbale, listelor electorale speciale și suplimentare și ștampilelor pentru referendumul național privind revizuirea Constituției.....	127
Anexa nr. 1 – Buletin de vot pentru referendumul național din data de 19 octombrie 2003 asupra Legii de revizuire a Constituției României.....	128
Anexa nr. 2 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României...	129
Anexa nr. 3 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României...	130
Anexa nr. 4 – Proces-verbal privind rezultatele referendumului național asupra Legii de revizuire a Constituției României...	131
Anexa nr. 5 – Lista electorală specială.....	132
Anexa nr. 6 – Lista electorală suplimentară.....	133
Anexa nr. 7 – Modelul ștampilei de control a secției de votare.....	134
Anexa nr. 8 – Modelul ștampilei „VOTAT“.....	134
– Hotărârea Guvernului României nr. 1.104/2003 privind cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului național privind revizuirea Constituției.....	135
Anexă – Sumele alocate pentru efectuarea cheltuielilor necesare în vederea pregătirii, organizării și desfășurării referendumului național privind revizuirea Constituției și repartizarea acestora.....	140